

ВІСНИК

VISNYK ^{the} HERALD

суспільно-політичний місячник

РІК XXXIII, Ч. 9
YEAR XXXIII, No. 9

ВЕРЕСЕНЬ — 1980
SEPTEMBER — 1980

ЦІНА 0.90 ЦЕНТІВ
PRICE \$0.90

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

До 50-ліття процесу СВУ — СУМ	1
РОМАН ЗВАРИЧ — Культ героя зброї і влади	2
Півстоліття судового процесу	8
БОГДАН ЛІВЧАК — Опозиція перестралась	11
Щадниця „ЛЕВНІСТЬ“ в Чікаго	12

СТОРІНКА ОЖ ОЧСУ

ОКСАНА КЕРЧ — Якої школи потрібно?	13
Відділ ОЖ ОЧСУ у Філадельфії	14
Авторський вечір Алли Коссовської-Давиденко	14
Памяті Подруги Ярослави Савчак	15
„Партократія“ чи російський імперіалізм	15

З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ

25 Відділ ООЧСУ, 3-й Відділ ООЧСУ, 9-й Відділ ООЧСУ	16-18
---	-------

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

ПІЛИП ГРІН — Шевченко писав „в Україні“	19
Л. ПОЛТАВА — Монографія „Володимир Ласовський“	22
Д-Р БОГДАН ДЗЕРОВИЧ — УНР — „УССР“ (Продовження)	22
Говорить ПАНЬКО НЕЗАБУДЬКО — „Перекотиполе“ (Фейлетон)	

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ, ПЕРЕДПЛАТНИКИ, ПРИХИЛЬНИКИ,

НЕ ЗА ГОРАМИ ВЖЕ Й НОВИЙ РІК. ЧИ ВИ ВЖЕ ВІДНОВИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ ВАШОГО ЖУРНАЛУ „ВІСНИК“ ООЧСУ? ЧИ ЗМОГЛИ ПОЖЕРТВУВАТИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА“? ЯКИЙ ВІДДІЛ ООЧСУ ПІДЕ ЗА ПРИКЛАДОМ ООЧСУ В ЧІКАГО, ЯКИЙ ОПЛАТИВ ОДНО ЧИСЛО „ВІСНИКА“?

ПІДТРИМУЙТЕ НАЦІОНАЛЬНУ ПРЕСУ, БО ВОНА — ВАЖЛИВА ЗБРОЯ В БОРОТЬБІ ПРОТИ ВОРОГА, ВОНА є МОСТОМ МІЖ ЗАПІЛЛЯМ І ФРОНТОМ!

ПОДІЇ В ПОЛЬЩІ, СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ, ВІРМЕНІЇ — ЦЕ ЛІШЕ ПОЧАТОК ПОДІЙ!

СВОБОДА НАРОДАМ! — СВОБОДА ЛЮДИНІ!

ВІСНИК

ДО 50-ЛІТТЯ ПРОЦЕСУ НАД СВУ — СУМ

Хоча в гасловій „Енциклопедії Українознавства — 2“ НТШ у Франції, під дивну мовчанку НТШ в Америці, твердиться, нібто ніколи не було в Україні СВУ та СУМ,— цього року відзначаємо ту трагічну Річницю. Бо існували підпільні Спілка Визволення України та Спілка Української Молоді, існували й діяли, навіть після судового процесу в Харкові в 1930 році.

Обидві Спілки були безпосереднім продовженням зліквідованої збройним нападом Росії Леніна Української Держави у формі УНР, держави та ідей Симона Петлюри, Миколи Міхновського, Євгена Коновалця, Дмитра Донцова. На чолі СВУ був видатний український учений акад. Сергій Єфремов, а Спілку Української Молоді очолював студент-націоналіст-самостійник Микола Павлушкив (прізвище треба б вимовляти з наголом на „у“, як Павлушкив).

Обидві Спілки проіснували від 1924-25 рр. до судового процесу в 1930 році, коли за доносом Наталії Собко, комуністки, замужньої за російським чоловіком-письменником І. Снегірьовим (родичем Галія Снегірьова та письменника-орденоносця в созветах П. Панча) режим провів великі арешти. По всій Україні було заарештовано й запроторено на різні ув'язнення до 40,000 квіту української інтелігенції, свідомого національного духівництва з УАПЦеркви, студентства, селянства. Москва діяла руками українських запроданців-комуністів типу Скрипника й подібних рішуче, бо зрозуміла, що СВУ і СУМ — це нині підготовка, а завтра — всенародне революційне повстання проти окупаційної Росії.

Від 9 березня до 19 квітня 1930 р. тривав у Харкові судовий процес, де українські зрадники-комуністи судили українських герой-патріотів. Із 45 осіб підсудних так зв. суд дав вирок смерті 12 обвинуваченим, у тому й акад. С. Єфремову. Потім вирок замінили на десятки літ тюмори... Але насправді майже ніхто з підсудних живим не вийшов, як і десятки тисяч засланих у різні кінці російської імперії українців, у тому й багато свідомої молоді.

Чому така жорстокість Москви, що була вже нібито „інтернаціональною“, комуністичною, пролетарською і т. п.?

На суді акад. С. Єфремов, голова СВУ, відверто заявив: „Спілка Визволення України боролась за демократичну республіку, а не за буржуазію, і сама вірю в сили українських мас, а не в інтервенцію“. Наставлені Москвою судді намагалися твердити, що СВУ і СУМ хотіли реставрувати буржуазію і на-кликати чужі війська... — давня московська провокація. А коли суддя запитав М. Павлушкива, чи СУМ мала на увазі визволення України, то він відповів коротко: „Визволення з-під радянської влади“, себто вихід України з СССР.

Схилем голови в пам'ять Жертв і працююмо для здійснення їх ідеалів!

ВИЙДЕ „ІСТОРІЯ ЛВУ“

В 1979 р. Ліга Визволення України відзначила 30-річчя існування та овоєї багатогранної праці. Переступивши 30 років, Головна Управа ЛВУ вважає своїм обов'язком видати якнайповніший авторитетний звіт з діяльності організації, яка на протязі цього часу з допомогою свого чисельного членства зробила дуже багато у кожній ділянці життя нашої спільноти у Канаді, а зокрема левину частину у допоміжній боротьбі нашого українського народу за визволення.

Кинувши аналітичним оком на пройдений шлях, ЛВУ прийшла до висновку, що вона сумлінно виконувала завдання, які 30 років тому наклали на неї потреби українського народу. А була вона заснована на те, щоб створити тут запілля для українського руху, що під керівництвом ОУН-УПА вів ще тоді відкриту боротьбу з окупантами України — бильшевицько-імперіалістичною Москвою.

На засіданні 14 квітня ц. р. ГУ ЛВУ рішила приступити до збирання матеріалів на протязі часу своєї діяльності і видати якнайповнішу „Історію ЛВУ“. З цією метою звертаємося до всіх відділів в Канаді збирати документальні матеріали, час заснування Відділу ЛВУ, важливіші документи, знімки членів управи (першої і теперішньої, чи радше ювілейної — 30-річчя) — все це негайно пересилати до ГУ ЛВУ в Торонті.

Роман Зварич

КУЛЬТ ГЕРОЯ ЗБРОЇ І ВЛАДИ

З НАГОДИ 30-ЛІТТЯ ГЕРОЇЧНОЇ СМЕРТИ ГЕН.-ХОР. РОМАНА ШУХЕВИЧА-ТАРАСА ЧУПРИНКИ

Є такий закон в житті: щоб здобути Велике, треба бути готовим жертвувати Найдорожчим. У Святому Письмі читаемо, що сам Бог, щоб спасті людство від дияволом принесеного зла, волів жертвувати свого найдорожчого Сина — Ісуса Христа. Україна, в її ідейно-нерозривному та духовно-тріюмфальному змагу до державної власно-підметності, до завершення своєї, питомо-української світової візії, також мусіла жертвувати одного з своїх найкращих Синів — це був сл. п. Роман Шухевич.

Коли нація сягає всім своїм єстеством до Великого Ідеалу, вона мусить бути готовою віддати для однієїного маєстату нації великі жертви, при чому здійснюється сам Ідеал та об'являється людська героїчна велич. Воююча Україна мала великі жертви. Однак, мабуть, ніяка з цих жертв не була такою болючою, як героїчна смерть в боротьбі з московським окупантом-спустошником українських земель — ген.-хор. Романа Шухевича, голови Проводу ОУН в Україні, Головно-Командуючого УПА — збройних сил України в періоді всенародного революційного повстання українського народу в 1941-1953 р., в подивляючо-героїчній, безприкладній в історії добі дво-фронтової війни проти двох найжорстокіших народожерців в історії людства — большевицької Москви та гітлерівської Німеччини. Це була епоха, „супроти якої”, — писав у Наказі наш Безсмертний Командир, — бліднуть Термопіли”.

Супроти Романа Шухевича-Тараса Чупринки теж бліднуть інші людством звеличені світові, історичні — полководці-революціонери.

Тридцять років тому, 5-го березня 1950 року в Білогорці біля Львова, загинув смертю хоробрих Начальний Вождь України. Тоді загинув Головний Командир УПА, який волів не лишати Рідних Земель, не покидати грізне, але величне побоївнище революційної боротьби, не зважаючи на страшний наступ ворога, бо уважає своїм обов'язком далі воювати зі своїми хоробрими воїнами проти окупанта, хоч був свідомий, що на нього чекає певна смерть. А звеличене це побоївнище тими гетаком-

бами жертв, в честь яких Українська Нація вже в давніх часів насипає високі могили із землі, просякненої кров'ю тих, які згинули, щоб, — за словами Князя Святослава Завойовника, — „не посоромити землі руської”. Цей сам містичний український чорнозем тим більше звеличений, що в ньому, десь в незнаному місці в Україні, збережені тлінні останки Генерала Чупринки.

Тридцять років тому загинув Голова Проводу Організації Українських Націоналістів на Рідних Землях, як і також Голова Генерального Секретаріату Української Головної Визвольної Ради — революційного уряду Воюючої України. Це була одна й та сама особа — це був Роман Шухевич-Тур-Тарас Чупринка-Роман Лозовський. В одній особі був з'єднаний увесь комплекс політично-, військово- та державно-революційного проводу підпільної Воюючої України.

Без Української Зброї — немає Української Влади.

Нація, що має перед собою боротьбу за визволення, що змагається дійти до вершин власної державності, яка рветься здійснити власний зміст життя, згідний з ідейними, духовними, моральними та суспільними первінами й історією визначеними потребами цієї Нації, і всеціло намагається цим змістом заповнити рамці її самовияву, цебто її державну еманацію, — потребує для нього виростити в глибинних, неповторних надрах їх національного генія культ власних збройних сил. Така збройна сила, залізна когорта самооборони Нації, має завдання вможливити здійснити в житті та захищати питоменні тій Нації вартості та аксіомні правила, які всі разом визначають, чим та Нація є, творять її ідентичне ество. Національне визволення з-під імперіалістичного потопу неможливе без власних збройних сил.

Центральною, іманентною Нації та остаточно вирішною справою в кожній такій боротьбі — це справа влади. Процес владобудування, владовідвоювання неможливий без комплетно підлеглих цій владі збройних сил. А таку залізну когорту титанів волі Нації можна лише вигартувати залізом

і кров'ю боротьби, при плеканні Культу Зброї, культу власних збройних сил.

Генерал Шухевич-Чупринка, як Начальний Вождь Воюючої України, був речником її революційної влади, бо там, де панували збройні частини ОУН-УПА на Україні, там, де була українська зброя, там панувала узаконена боротьбою за державність революційна влада України. Генеза законності кожної влади не у слухняності народу, бо слухняність можна штучно викликати насильством, терором. Законність залежить від віри народу: барометром авторитету й легітимізованої кріпкості влади є завсіди ступінь ідейного горіння і віданості тій владі всіх прошарків національного загалу. Якщо так, то де в історії знайдеться приклад такого високого ступеня геройчної віданості та хоробрі жертвеності, як це український народ доказав через своїх месників-лицарів української невмирущої слави, членів-войнів ОУН-УПА? Скільки іноземних державних мужів мали за собою таких людей-героїв, що легіонами були готові на наказ вимаршувати в самі щелепи смерти, чавіть в саме пекло, як це їх мав Генерал Шухевич-Чупринка в рядах могутніх батальйонів Армії безсмертних, в рядах УПА? Де знайдемо таку іншу націю, що після закінчення ІІ-ої світової війни зуміла продовжити воєнний стан боротьби проти страшного ворога до 1953 року тим, що постачала своїх вояків-повстанців харчами, одягом, фінансами, моральною підтримкою та своєю геройчиною посвятою задля їхніх всяких потреб, теж переховуючи їх у своїх хатах, не зважаючи на неймовірно жорстоку окупацію і терор заавансованої поліційної системи, що грозила немилосердною смертю кожному за тільки підоозру підтримки повстанців? Такою є могутня Українська Нація! Таким високим був ступінь віри українського народу в ОУН-УПА, що з повною відповідальністю можна ствердити, що ОУН була революційною владою Воюючої України

ОУН — владозахисна сила УССД

Генерал Шухевич-Чупринка, на посту провідника ОУН-УПА на Рідних Землях, був прaporonoсним владозахисником Української Держави. Ним керована боротьба є доказом того, що коріння влади майбутньої Української Самостійної Держави знаходиться далі в Організації Українських Націоналістів, бо єдино вона не здала зброї. Її безсмертний символ — Степан Бандера! Виростає з сuto-українського ґрунту і може здійснити український зміст життя тільки в УССД. Це коріння намагається розвивати ворог в пустелі т. зв. Української Соціалістичної Республіки, за якою незмінно стоїть не українська, але її ворожа московсько-большевицька збройна сила. Захисником т. зв. УРСР є союзська армія, центр котрої в Москві; незніщеним владозахисником УССД є ОУН, місто постою якої, в ідейно-духовному змислі, знаходиться у відвічному, святому городі Києві, героїчним месником котрого був Генерал Шухевич-Чупринка. Те, що перше слово в облюдній назві УРСР є „Українська“, ще автоматично не означає, що те, що криється за цією назвою, є виповнене українським змістом. Найбільший нонсенс в боротьбі це ставити собі за орієнтир ворожі форми. Нашим орієнтиром, поруч 22 січня 1918-19 рр., може тільки бути Державний Акт 30 червня, 1941 року, яким за ініціативою рев. ОУН під проводом Степана Бандери, створено Українське Державне Правління на чолі з Ярославом Стецьком, в якому теж був членом Роман Шухевич. І зовсім не було випадком, що наш Безсмертний Командир був членом цього уряду, бо пізніше за керівництва Шухевича-Чупринки цей історично-переломовий Чин Нації став каталізатором створення УПА і дав пориваюче піднесення цілому українському народові до дальшої боротьби за УССД.

Здається, що історики помилуються, коли пишуть, що ця влада, цебто Державне Правління з 30 червня, була короткотривалою, бо, мовляв, німці скоро виарештували майже всіх членів цього уряду, та Провідника ОУН Степана Бандеру. Ні — цей уряд — згодом спільно з УГВР Чупринки — революційна влада українського поневоленого народу, був державно-діючим чинникам доти, доки боронив на найменшому клаптику української землі ще владу від всякої ворожої загрози, і для яких духовим надихненням до боротьби був Державний Владотворчий Акт 30 червня. Полководцем цієї владозахисної, повстансько-революційної сили був Генерал Роман Шухевич-Тарас Чупринка. Ця сила ОУН-УПА не здала зброї, навіть після смерті свого Командира.

Зрештою, наш ворог — большевицька Москва — це краще розуміє, як деякі надто дріб'язкові українські політичні угрупування на чужині. Вона далі засуджує на найгостріші, прямо нелюдські терміни тортурування-ув'язнення членів ОУН-УПА, які творили збройну фалангу революційної влади Воюючої України, її революційного уряду з 30 червня.

Вона вбиває пропора нації — Степана Бандеру! Ворога глибоко затривожив наш Безсмертний Командир, затривожили його воїни ОУН-УПА, бо увесь народ поважав і любив своїх лицарів, бережучи їх в революційній колисці своїх лісів, гір та й навіть власних хат. Ця повага, любов та віра по нинішній день полуємо жевріють в серцях кожного національно-свідомого українця, бо ОУН-УПА вже стала виявом незнищеної стихії Української Нації. Натомість, ці самі дріб'язкові середовища, замість грунтовно оцінити той потужний революційний скарб, що залишив по собі Генерал Шухевич-Чупринка, підтримують іншого, нам всім відомого, генерала, який в єхидний спосіб дозволив собі називати ОУН — „підлотниками та абсолютними ідіотами“.

Два Генерали — два світи! Один — Герой державний муж, непохитна Твердиня, українського незламного Я, речник України — революційної проблеми світу. Другий — символ „провансальства“, мінімалізму, провінції, мало-російства. Залишки такої сuto-рабської психіки вже давно зникли серед головних верств українського народу.

В боротьбі за українську самостійність та державність орієнтиром і дороговказом може бути лише ОУН, а не якісь-там „парто-кратичні“ викрутаси різних конституційних параграфів, чи т. зв. Гельсінські домовлення, до яких, між іншим, Україна як така не мала ніякого відношення, а була тільки об'єктом, (бо там поновно визнано ненарушність імперії й інтегральність її території та підтвердження т. зв. сферів впливів, тобто панування Росії, і тому цей гельсінський комплекс нас не обходить). Немає альтернативи до ОУН! Немає альтернативи до революційної боротьби, шлях якої ясно показали нам Степан Бандера і Провідник Генерал Шухевич-Чупринка!

Москва тому тримає членів ОУН-УПА далі в тюрмах і концтаборах, бо хоче вlamати потужний міт цієї Української Твердині. Тримати вояків ув'язненими, у полоні, навіть коли не відбуваються збройні зудари, означає далі бути в стані війни. Це свідчить про те, що Українське Державне Правління, створене 1941 року, якого продовжуванням, а не запереченням була УГВР, якого оборонним фалангом була ОУН-УПА під проводом нашого Безсмертного Командира, стало, спільно з УГВР Чупринки, незаперечним законом українського народу в його революційній боротьбі та далі є революційною вла-

дою Воюючої України. Її збройні сили не здали зброї, інакше Москва звільнила б тих незламних вояків вже давно. В цьому велике значення й заслуга Генерала Тараса Чупринки, бо за його проводом в рядах ОУН-УПА вирошуvalisя вищої якості характеру й моралі всяких, для яких, за словами Зенона Коссака, „такого слова як капітуляція нема в українському словнику“. Воїни ОУН-УПА мали за зразок свого Провідника — Романа Шухевича-Тараса Чупринку, і тому в їхніх рядах плеkалися глибокі морально-етичні та геройчні якості характеру, прикмети залишеної й незламної твердості, безкомпромісності та хороброї наступальності в боротьбі. Як Командир — так і його воїни-вояки — всі могутні Герої України!

Україна — революційна проблема світу

Такий вже залишний закон історії: сильним віддають пошану і вони стають волево-кріпкими й духовно-потужними творцями історії, а безсильні стають безвольним матеріалом для історіо-будування чужої нації, цілком чужої нації, цілком узалежнені від волі чужих потуг.

Чи Україна стане і буде історіо-творчим будівничим, чи безвольним матеріалом історіо-будування чужинця-ворога?

В найновішій добі історії українського народу відповідь на це, епохальної ваги, питання дав Генерал Чухевич-Чупринка. Цей Титан Волі та Велетень Ду-

РЕЗОЛЮЦІЯ ЕКЗЕКУТИВИ УККА, СХВАЛЕНА КРАЙОВОЮ РАДОЮ

У зв'язку з опублікованою в російській пресі в квітні 1980 року покаянною заявою советських дисидентів за злочин вбивства польських вояків і старшин в Катині, що її підписали російські правозахисники, а також деякі українські правозахисники, зокрема члени Закордонного представництва Української Гельсінської групи ген. П. Григоренко, Леонід Плющ і Надія Світлична, які разом з росіянами каються за злочин „нашої країни“ і „нашого народу“, приймаючи цим вину Москви за катинські злочини і на себе, себто на український народ, — Екзекутива УККА вважає підписання покаянної заяви українськими правозахисниками як шкідливе для української справи і закликає тих українців, які підписали заяву, відклікати публічно свої підписи.

ха Нації зрозумів велику потребу вирощування глибокосягаючого Культу Української Зброї, який ще й далі ушляхетнivся при одночасному плеканні в гущах козацького українського поневоленого народу могутнього Культу Героїв, знову оновленого й унайявленим лицарськими, геройчними чинами ОУН-УПА. Роман Шухевич вперше дав цю відповідь в 1926-ому році, коли, як 19-літній юнак — член Української Військової Організації, УВО — холоднокровно виконав атентат на польського шкільного куратора-україножера. І до кінця свого життя він давав ворогові і цілому світові цю відповідь, разом зі своїми воїнами ОУН-УПА. Цю відповідь ворогові він давав не словами, але ЗБРОЄЮ, і так він зі зброєю в руках загинув. Коротко, ця відповідь була: Україна не буде ніколи предметом історії, а прагне бути її світовим ідейно-та духовобудівничим — і таким вона буде!!

Україна — це революційна проблема світу! Протягом 20-го століття людство не раз заглянуло у вічі своєї власного загибелі. Однак, у таких кризових моментах світової історії завсіди знаходилися люди, що мали далекосяжну візію і не вагалися вирізблювати шлях до здійснення її, бо були вони непохитно переконані в правильності своєї Правди, що лягла в основу цієї візії. Таким носієм Української Правди був Генерал Шухевич-Чупринка. Він усвідомив епохальну вагу світового маштабу судару Києва й Москви. Це зудар діаметрально протилежних світів, Київ — це зенітне зображення світу, в центрі якого стоїть Нація, як самобутня вартість сама в собі, з своїми глибинними національними традиціями супроти імперіального ідеалу Москви, вавилонської мішанини „злиття націй“, механістичне скupчення анонімних, національно викорінених аморфіних, різнопородних „мас“. Київ — це Твердиня гідності людини, як Бого-подібне ество, створене в посередництві властивій тій людині Нації,

ІЗ ПОСТАНОВ ПРЕЗИДІЇ КОУГЦУ У ЄВРОПІ

У справі позиції Президента СКВУ (справа, яка загально відома), Президія КОУГЦУ одноголосно прийняла настанову, що вона піддержує принцип і становище, що на пості Президента СКВУ не можуть бути голови центральних Проводів політичних організацій чи партій.

проти людино-ненависного ідеалу московської супер-імперії, де людина потрактована як „гвинтик“ у великій, тотально зброяркотизованій системі. Київ — це символ того світу, що поважає ідейно-та духовнотворчою вільною працею завершує та ушляхетнє самотворчі вияви Нації, — супроти ідеалу Москви, де людина остается абсолютно відчужена від власної самотворчої праці, бо не є ця праця одуховлена конечним стимулючим підкладом національної самотворчості. Натомість, за комунізму людина стає рабом праці в різних колгоспах та колгозах, що тільки викликає ненависть селянина до своєї землі. Київ — це світ геройчного християнства, геройчно-ідеалістичного підкладу в житті проти варварського московського ідеалу воюючого безбожництва та гедоністичного матеріалізму. Однак, всі ці вартості питоменні Українській Нації малощо вартували б, коли б не знайшлися їхні носії, їхні захисники, що ведуть всесвітній змаг за їхнє здійснення в житті. Роман Шухевич-Тарас Чупринка глибоко збагнув ці українські глибини та протягом всього життя намагався удосконалити їх, пле-каючи в духовно-творчих надрах української Нації куль Героїв, куль Украйнської Зброї та куль Украйнської Влади.

Легенда Шухевича-Чупринки — незнищена

Чупринківський куль Украйнської Зброї — вже став національною легендою, що злилась з духовістю народу, і ніяка сила світу не викорінить її. Проти легенд, проти мітів — немає зброї! Большевицька Москва добре розуміє вагу національних мітів, зокрема для поневоленого народу. Тому Юрій Шухевич — син нашого Безсмертного Командира, вже чверть століття хоробро та геройчно витримує тортури й знищання по різних московських тюрмах та концтаборах. Москві дуже залежить на тому, щоби зломати хребет українського національно-визвольного руху. Вона прагне зламати всіх героїв цього руху, вона хоче зламати і Юрія Шухевича, щоб принайменше скалічити постужний міт імені Шухевича-Чупринки. Цим мітом Шухевича, цією Чупринківською Твердинною, Москва глибоко затримана по нинішній день, і тому КГБ розгорнуло брутальну атаку, напр., в „Ленінській Молоді“ проти, мовляв, „генераліші“ Наталії Шухевич-Березинської, — дружини нашого Безсмертного Командира, яка взяла участь у величній демонстрації у Львові під час масового похорону замордованого

москалями Володимира Івасюка. Однаке, звалити цю могутню Твердиню України не доведеться, як і не дочекається Москва „покаянного“ від Юрія Шухевича. Героїзм та залізна незламність Батька виповнили духовість та свідомість сина, хоч один одного заледве знали. Юрій Шухевич — доказом того, що в Україні немає жодних прірв між старшим та молодшим поколіннями, що боротьба за УССД не знає меж генерацій, що в цій боротьбі зберігається національна органічність та послідовна тяглість, бо стихія Нації незнищена. Вона стихійно передається з покоління в покоління, і в цьому запорука нашої остаточної перемоги!

Юрій Шухевич не тільки не засоромив імени свого батька — він ще й далі звеличує його! Роман Шухевич знову лише один, і то найвеличавіший, спосіб життя — героїчний! Його син — Юрій — не різиться від батька в цьому. Батько і син — вирізьблені з того самого каменя-граніту, вигартовані з тієї самої залізної руди; вони доказом того, що людська велич виявляється тільки в героїці життя. Зрештою, ані Роман, ані Юрій не різяться від тих десятків тисяч воїнів ОУН-УПА, титанів волі Нації, для яких первісним законом життя було: „Здобудеш Українську Державу, або згинеш в боротьбі за Неї!“

Неперевершеність революційної стратегії Генерала Чупринки

Треба ствердити, що між мілітарними стратегами й полководцями модерних війн Генерал Шухевич-Чупринка займає особливе місце. Геніальність нашого Безсмертного Командира полягає в тому, що коли світ ще не усвідомлював ваги повстансько-партизанських воєн, коли ігнорував т. зв. „геріла вор-фер“, то Роман Шухевич вже під час Другої світової війни розробив та опісля вдійснив практично стратегію такої всенародної повстансько-партизантської війни українського народу. Він скоро злагув-

шо 20-те століття — це доба тотальних війн, що вимагає тотальних стратегій. Але 20-те століття — це також доба визвольного націоналізму, і єдиний шлях національного визволення поневолених народів і розвалу імперій — це революційна, повстансько-партизанска війна, а нею не може бути концепція термоядерної війни. Роман Шухевич доказав, що єдина альтернатива до термоядерної війни — це повстансько-партизанска, революційна концепція національного визволення Москвою поневолених народів.

Ключовим моментом стратегії Генерала Чупринки була ним усвідомлена істинна, що національне визволення України не буде якоюсь-там ізольованою подією, що, мовляв, здійсниться на периферіях гльобального зудару між світовими надпотугами. Роман Шухевич, як співтворець найсвітлішої епохи в історії людства, епохи боротьби ОУН-УПА, незаперечно доказав, що Україна сама по собі є „суперпотугою“, бо закономірним вислідом національного визволення України буде одночасний розвал московської імперії та відновлення на її руїнах самостійних держав із кол. поневолених Москвою народів. Не ЗСА проти СССР, а Київ проти Москви — це буде найістотніший, галактичного розміру зудар в модерній історії людства, який вирішуватиме майбутній політичний лад у всьому світі! Такий докорінний зудар неминучий, бо дальнє існування СССР, себто московської тюрми народів, становить різкий анахронізм в історичному розвитку людства, що грозить звести людство до кінцевої загибелі.

Знайшовшись в самому ядрі цього зудару, наш Командир скоро злагув, що єдиний природний союзник України в її боротьбі проти московського імперіалізму — це поневолені народи. Тому він доклав великих зусиль для організування та мобілізації широкого революційного фронту всіх поневолених Москвою народів, між якими Україна займала ключову позицію. Він був душою Першої Конференції Поневолених Народів, скликаної за ініціативою ОУН-УПА в Житомирських лісах в Україні в 1943 році. Це Конференція Антибільшевицького Бльоку Народів — АБН, що став дійсним політичним рам'ям спільногого фронту поневолених Москвою Народів. Центральною точкою у визвольній стратегії-концепції відносно цілого комплексу поневолених народів в СССР, як її розробив та здійснив у житті Роман Шухевич-Тарас Чупринка, була свідомість, що єдина реальна запорука оста-

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.
Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.
Board of Editors
Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10276

точного розвалу московської імперії — це одногодинові скоординовані революційні збриви на землях всіх поневолених народів в ССР та „сателітних“ країнах. Ця концепція отісля стала наріжним каменем зовнішньополітичної діяльності ОУН-АБН.

В епосі тотальних воєн концепція-стратегія термоядерної війни не виправдана, бо це знищенння величезної частини людства. Боротьба ОУН-УПА, керована Генералом Шухевичем-Чупринкою, є доказом того, що національно-визвольна, революційно-повстанська війна — це тотальна форма ведення війни, бо вимагає високожертвеності, героїчної боротьби, яка ведеться на усіх царинах життя поневоленого народу, проти всіх форм і видів окупантської системи, всіма можливими засобами, і розвивається динамічним та багатогранним процесом, що вимагає надзвичайної волевої напруги провідних надхненників та сподвижників цієї боротьби. Герой-повстанець вдесятеро могутніший вояк від роками вишколюваного, забезпеченого найmodернішою зброєю вояка конвенційної армії, бо він озброєний більше як будь-хто непохитною вірою у правильність та незаступність власної Правди. В цьому героїзмі, в цій вірі, — непереможність революційної, національно-визвольної боротьби, бо в ній мобілізується увесь народ, а народу в поході нічим не стримати, хіба вимордувати його в цілості, що є неможливим. ОУН-УПА, під проводом Генерала Шухевича-Чупринки, була авангардним фалянгом українського народу в поході!

Він загинув Переможцем!

Бували в історії різні виграні та менш виграні всенародні повстання чи революційні подвиги. Однаке, історики та знавці військово-стратегічного ремесла мусіли б до безконечності відгребувати джерела, щоби могти знайти відповідне порівняння з героїзмом виповненої двофронтової війни підпільно-революційної України, керманичем якої був ген. хор. Роман Шухевич-Тарас Чупринка. Зрештою, треба казати, що Україна не лише вела таку війну: Україна, під проводом ОУН-УПА була **переможною** в цій боротьбі! Інший народ скоро піддався б проти лише одного такого заавансованого воєнного апарату, який мали під час ІІ-ї світової війни большевицька Москва та гітлерівська Німеччина. А Україна проти їх двох вела боротьбу, і не піддавалася, і перемагала! Співвірішним фактором переможної боротьби проти нацистської Німеччини в ІІ-ї світо-

вій війні була революційна, повстансько-партизанска війна Воюючої України, під проводом ОУН-УПА.

1,418 днів потребували москалі з альянтами на Сході, щоб повалити німецьку потугу, а 10 років потребували москалі, щоб збройно, а не ідейно „премогти“ УПА на полі боїв. І мусіли вони творити пакт трьох 1943 р.!

Тому, хоча Роман Шухевич-Тарас Чупринка передчасно загинув смертю хоробрих в боротьбі за Великий Ідеал, він таки був переможцем! Його перемога полягає в тім, що ним вироблена концепція і стратегія революційно-визвольної боротьби поневолених Москвою народів наявно виправдалася і стала стрижневим орієнтиром на шляху до достаточної перемоги. Наш безсмертний Командир визначив для майбутніх поколінь України, для дальших носіїв тих самих ідей, за які він віддав своє життя, що єдино правильний шлях визволення — це шлях Національної Революції. Він нам доказав, що поневолений народ лише тоді зможе визволитися з-під імперіалістичного потопу, розвалити жарстоку народовбивчу та людиноненависну систему бульє визму та здобути для себе краще майбутнє в ново-відновленій, власній самостійній державі, — коли виростить із себе всепориваючий культ Героя, культ Влади та культ Зброї, коли власними збройними силами розпочне геройчний змаг за здійснення власної Влади.

Наш Командир показав, що наша перемога лежить у нас самих, що нам треба плекати в собі такі якості духа, моралі та характеру, що отісля будуть непереможними в боротьбі. Власне, знаменним елементом революційної стратегії Романа Шухевича-Тараса Чупринки, революційної концепції ОУН, є **орієнтація на власні сили**, як єдиний фактор в боротьбі, на якому можна цілком певно будувати, бо власні сили ніколи не підведуть і тому, розраховуючи головно на власні сили в боротьбі — ніколи не можна програти.

Так довго, доки існуватиме ОУН, як всеспрямовуючий орієнтир і дорогоюкaz у боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу, як потенційно вибухове зерно-динаміт Української Влади, — так довго існуватиме — покищо не фактично, але потенційно — **Українська Влада!!** Для Воюючої України Роман Шухевич-Тарас Чупринка завжди буде символом культу Української Зброї! В цьому лежить Його перемога! А мабуть, найкраще,

ПІВСТОЛІТТЯ ВІД СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ПРОТИ СВУ Й СУМ-У

(Скорочено)

У 1980 році минає півстоліття, коли комуно-російські окупанти в березні й квітні 1930 року в посилено російщенім Харкові, руками українських комуністів у тодішній столиці т. зв. УССР започаткували розгром української культури й відновленої в 1921 році Української Автокефальної Православної Церкви.

Цей розгром почався судовим процесом проти провідних осіб — Спілки Визволення України (СВУ) й Спілки Української Молоді (СУМ), але Москва використала його для тотальнопо винищення ВСЬОГО українського інтелектуального й наукового світу в усіх галузях української національної культури й щойно відродженої української національної Держави.

Українська Академія Наук перестала існувати, як Пантеон української культури. Її українські історичні й наукові сили були винищенні й вона стала Академією Наук УССР, яка виконує ролю русифікатора українського народу, як філія російської Академії Наук ССР в Москві.

Московські окупанти при повній підтримці українських комуністів після своєї перемоги завели в Україні тотальний терор проти національно-патріотичних сил українського народу, які зброй не склали, а продовжували боротьбу, відкидаючи будь-який компроміс з посадженим у Харкові „урядом“ УССР, привезеним з Москви.

До 1924 року підпільним центром боротьби українського народу проти совєтської влади в Україні було Братство Української Державності, яке залишив уряд Української Народної Республіки. Згож-

бо найпростіше і тому найциріше, висловив це невідомий поет —

„Хто там сказав — „нема Чупринки“,
Хто похилив на щоглі стяг,
Коли ще пишуться сторінки
Його безприкладних звитяг?

Коли Москва фанфар не грає
Про перемогу над УПА,
То знай — на горло їй ступає
Грізна Чупринківська стопа!“

дом на одному із засідань БУД-у, на якому були присутні акад. С. Єфремов (керівник), А. Кримський, К. Воблий, проф. Гермайзе, В. Виноградов, Л. Старицька-Черняхівська, В. Дурдуківський і О. Гребенецький, Братство Української Державності було переіменоване на Спілку Визволення України (СВУ), що її складовою частиною стала Спілка Української Молоді України (СУМ). Остаточне оформлення СВУ й СУМ-у відбулося в 1925-1926 роках.

Це був всеукраїнський підпільний національний рух, що ставив своїм завданням в підсоветських умовинах опанувати в середині всі відтинки українського національного організму з тим, щоб підготувати український народ до остаточного противітського революційного зрыву в 1932-1933 рр.

СВУ й СУМ були першим визвольно-національним рухом під советами, що продовжували визвольні змагання українського народу. Цей рух був зnamенний тим, що охоплював усі прошарки українського народу, а тому мав поважні, а то й вирішальні впливи в багатьох галузях українського національного життя в УССР.

Під впливами СВУ працювали науковці, письменники, вчителі, кооператори, студенти, агрономи; українське патріотичне селянство й робітництво — ВСІ, що вороже ставилися до московської принади „загірної комуни“.

Марксовій класовій ненависті Спілка Визволення України протиставила загально-національне гасло: „Нація над класами! — Держава над партіями!“

Через Українську Академію Наук у Києві, віцепрезидентом якої був акад. С. Єфремов, СВУ тримала у своїх руках справу національного виховання українського народу, зокрема молоді. Науково-Педагогічна Комісія Української Академії Наук, керівником якої був проф. В. Дурдуківський, провадила її роботу в такий спосіб, що вона фактично, а не М. Скрипник і його комісаріят народної освіти УССР, була міністерством освіти України.

Через своїх прихильників СВУ була повним господарем у таких державних в-вах УССР, як „Слово“, „Книгостілка“, „Сяйво“, „Рух“.

Підпільна діяльність, яку провадила Спілка Української Молоді, що її очолював студент Микола

Павлушкив, охоплювала школи й студентство в середніх і вищих училищах України; вона провадилася в наукових установах; в літературних і мистецьких колах, у війську, в промисловості, в сільському господарстві й кооперації...

СВУ фактично була „підпільним урядом“ українського народу в окупованій Москвою Україні, бо українські комуністи були малочисельні в той час і не мали подостатком „своїх“ кадрів, а тому всі позиції в українському суспільно-громадському секторах були в руках української патріотичної інтелігенції.

СВУ була в тісному контакті з Українською Автокефальною Православною Церквою (УАПЦ), яку очолював Митрополит Василь Липківський. УАПЦ мала великі впливи на широкі маси українського народу. В СВУ її заступав проф. Володимир Чехівський, кол. прем'єр уряду УНР. В той час УАПЦ мала в Україні 3,200 парафій, 32-ох Єпископів й десятки тисяч провідних церковних діячів. Це була велика сила українського народу в плянах спільніх дій СВУ-СУМ-УАПЦ.

На процесі СВУ й СУМ судили діячів УАПЦ в особі проф. В. Чехівського, його брата М. Чехівського-богослова УАПЦ, о. Товкача, священика УАПЦ, а як свідків викликали й допитували Мороза, який до 1924 року був головою Всеукраїнської Церковної Ради УАПЦ, й Потієнка, який це становище займав від 1924 до 1926 року.

Прокурор Михайлик на процесі оголосив склад керівних органів УАПЦ, який охоплював 577 осіб. Всі вони були після процесу винищені, а сотні тисяч парафіян по містах і селах України були виарештувані й заслані до концентраційних таборів СССР на півночі на знищення.

Митрополита УАПЦ Василя Липківського московські сатаністи, як ходять неперевірені чутки в Україні, знищили напередодні Другої світової війни десь в підвалах НКВД (КГБ)... так само замордовано й 32-ох Єпископів...

Під час процесу СВУ-СУМ советська преса писала:

„...Автокефальна п'ятірка „СВУ“, починаючи виконувати своє контрреволюційне завдання в УАПЦ, мала детально опрацьований плян, що передбачав усі можливості використання легального становища автокефальної церкви...“ зокрема „...щоб пропагувати ідеї „СВУ на селах“. („СВУ“ — Робітничо-Фармерське видавниче Т-во, Канада 1930 р.)

Українізація міст України, запровадження української мови в діловодство важкої й легкої індустрії на фабриках і заводах, де працювало російське або зрусифіковане українське робітництво, що було запроваджене за часів Української Держави — Гетьманату й УНРеспубліки, хоч і було не на руку червоній Москві, яка ненавиділа Україну, але зліквідувати тих українізаційних заходів московські червоні окупанти не наважувалися, бо ж треба було інсценізувати, що УССР є „державою“ українського „трудового“ народу. Тому імперіалістична Москва вирішила використати українізацію для пропаганди „комуністичних ідей“ серед українського народу його мовою!

Після процесу СВУ-СУМ, комісар освіти УССР М. Скрипник, який брав участь у допитах і слідстві підсудних, у одній із статей писав:

„СВУ“ у своїх лавах мала досить значе число професорів і викладачів Вищих Училищ Закладів, у Києві та інших містах, провадячи вперту, хоча приховану, роботу виховання контрреволюційних кадрів з числа студентів“.

„Молоді контрреволюційні сили були об'єднані у додатковій організації „СУМ“ (Спілка Української Молоді), що її члени повинні були бути за масових агітаторів „СВУ“ серед студентства й куркульського селянства. Разом з тим, „СУМ“ мала бути бойовою групою..., яка підготовляла терористичні замахи на низку комуністичних робітників“. (М. Скрипник, Том I, ст. 413, 1930, Харків, УІМЛ“).

У т. зв. Українській Радянській Енциклопедії Т. 11, яку видано в УССР, під гаслом „Процес „СВУ““ написано:

„Відкритий судовий процес у справі „СВУ“ мав велике політичне значення. Він розкрив ворожі наміри українських буржуазних націоналістів запрограмати український народ в капіталістичне рабство й перетворити Україну в безправну колонію імперіалістичних хижаків“.

Так пишуть вислужники московських сатаністів в т. зв. „УРЕ“, але в стенографічному звіті з судового процесу, хоч як його „перечистила“ рука ГПУ (КГБ), є занотовані й слова, виголошені на процесі підсудними:

Акад. С. Єфремов заявив: „СВУ боролася за українську демократичну республіку, а не за буржуазію...“.

Л. Старицька-Черняхівська: „СВУ боролася не лише за Самостійну, але і за Соборну Україну“.

Г. Голоскевич: „Я вважаю совєтську владу за московських окупантів“.

М. Павлушкив у відповідь прокуророві: „СВУ боролася за звільнення з-під „радянської“ України. Ми розглядали сучасну Україну, як колонію Росії!“.

М. Чехівський: „СВУ мала на меті визволити український народ з-під панування російської церкви!“

(Див. „Спілка Визволення України“ — стено-графічний звіт судового процесу. В-во „Пролетар“, Харків, 1931 рік).

В гаслі про СВУ в „УРЕ“ натрапляємо на прізвище „громадського обвинувача“ П. Любченка й „покаянні заяви підсудних“, які „визнали себе винними в тяжких злочинах проти українського народу“. Але в згаданому „УРЕ“ немає навіть натяку про те, що в дуже короткому часі після судового процесу над діячами СВУ й СУМ-у П. Любченко й М. Скрипник покінчили самогубством. Бо їх Москва обвинуватила в „українському буржуазному націоналізмові“. Але її вислужники живими не далися! Решта „членів“ того судилища теж опинилися в ГУЛАГах Московії...

З 45-ти оскаржених на суді, яких було „великодушно“ засуджено від 8-ми до 10-ти років покарання тюromoю, своєю смертю ніхто не вмер.

З дослідних джерел відомо, що в справі СВУ-СУМ було заарештовано в тому часі в Україні понад 40 тисяч українських патріотів. Всіх їх московські опричники без суду й слідства, в більшості НАВІТЬ ще перед харківським процесом, або розстріляли, або вивезли на знищення в концтабори на території Росії.

В спогадах Н. І. Кісельова-Громова „Лагеря смерті в СССР“, які були видані в Шанхай, в Китаї, у В-ві Н. П. Малиновського в 1936 році, цей кол. в'язень московських концтаборів, з одного з яких він втік у 1930 році до Манджурії, знаходимо таке місце (стор. 23):

„...Ще задовго до процесу в справі Спілки Визволення України до концтабору СЛОН (Северні Лагеря Особого Назначення) пригнали 1250 українців. Судити їх за СВУ ГПУ не могло, тому що не мало конкретного обвинувачення, але лишити їх на волі не могло: бо вони були зліплени з такого самого тіста, що й СВУ. Всі вони дістали 10 років по статті 58 „кrimінального кодексу“ ССРР: „сприяння світовій буржуазії для знищення совєтської влади...“

Виголошуючи своє обвинувачення, „громадський обвинувач“ П. Любченко, 50 років тому в приміщенні Харківської Опери, проголосив на цілий світ облюдне слово московських сатаністів, першою жертвою якого сам став!

Про майбутнє УССР, посилаючись на московських сатаністів Леніна й Сталіна, П. Любченко тоді сказав:

„Одним із перших актів пролетарської диктатури, був історичний документ опублікований на 8-ий день Жовтневої революції — 15-го листопада за підписом голови Ради Народних Комісарів — Ульянова — Леніна і народного комісара в справі національностей — Йосипа Джугашвілі. Сталіна: декларація прав народів Росії...“

Саме в цьому документі заявили вони, як мислити собі пролетарська революція й комуністична партія майбутній державний устрій тих народів, що населяли стару Росію. В цій декларації читаємо: „Виконуючи волю цих з'їздів, Рада народних комісарів вирішила покласти в основу своєї діяльності в справі про національність Росії такі засади: 1. Рівність і суверенітет народів Росії; 2. Право народів Росії на вільне самовизначення, включно до відокремлення й утворення самостійної держави; 3. Скасування всіх без винятку національних і національно-релігійних привілеїв і обмежень; 4. Вільний розвиток національних меншостей і етнографічних груп, що населюють територію Росії. Така була мова комуністичної партії, така мова Жовтневої революції — революції 25-го жовтня 1917 року“.

Своє „обвинувачення“ підсудних, майбутня жертва московських сатаністів П. Любченко, закінчив таким домаганням:

„І коли я, як громадський обвинувач, як представник пролетарського суспільства, що послало мене сюди обвинувачувати українських контрреволюціонерів, ставлю собі питання: чого мені треба вимагати від Найвищого суду, я зупиняюся тільки на одній вимозі: уживіть, товариші судді, таких заходів, щоб Українську Радянську Республіку, щоб пролетарську диктатуру, щоб Союз Радянських Соціалістичних Республік було забезпечене від повторення укусів скажених собак!“ (Див. „Петлюрівщина перед пролетарським судом“, Вінніпег, Канада, 1930 року, „Спілка Визволення України“).

(Докінчення буде)

Богдан Лівчак

ОПОЗИЦІЯ ПЕРЕСТАРАЛАСЬ

Розгублена опозиція нещодавно писала:

„Ці рішення потрясли сумління української громади, підірвали престиж УККА та у своїх наслідках можуть довести до двоподілу українського суспільства якраз в той час, коли світові події вимагають від нас всіх найповнішої гармонії і толерантності“.

Це цитата із протестного листа опозиції до становища УККА в справі „політичної концепції“ ген. П. Григоренка. Опозиція грозить двоподілом української спільноти і домагається толерантності.

Що ділитись ми вміємо, про це ми всі знаємо, Про яку ж толерантність можна говорити, як дана особа діє на шкоду загальної української справи? Яка тоді може бути гармонія?

Ще не заспокоїлося плесо розбурханої стихії опозиційних сил, як тут мов грім з ясного неба, як вулкан на горі Ст. Геленс, гірше атомової бомби, почули ми свіжу „сделку“ в ланцюгу попередніх поступувань гельсінкських правозахисників.

Правду писала „Свобода“ 14-го лютого 1980 р.: „Не робім приємності Москві, бо Україна і українці знаходяться в особливо трагічній ситуації“.

Чи ж можна було жолинебудь думати, що комусь з українців прийде в голову каятись за бандитські злочини Москви? Виглядає, що того якраз Москва прагне, щоби її „граждані“, випущені за кордон, вибілювали її звірства.

В чому справа? А в тому, що в гурті московських дисидентів знайшлися нібито і українські дисиденти, на чолі з ген. Григоренком, і всі вкупі каються за московські звірства в Катині.

Роблять вони це в імені „нашого народу“ (якого нашого?), як „советські дисиденти“.

Чи можуть бути тут якісь неявності? Чи може хтонебудь грозити розколом — двоподілом? Чи може хтось вимагати толерантності, про яку так напущено говорити опозиція?

Та ж тут треба з великою вдячністю і ще більшим респектом віднести до керівних чинників УККА.

Взагалі, не рішення УККА потрясли сумління української спільноти, а вихватки гельсінкських правозахисників потрясли аж до основ сумлінням української спільноти. А престиж УККА якраз піднявся, бо керівні чинники УККА своєчасно і річно

че зареагували на вихватки ген. Григоренка, відмовляючи йому як представникові гельсінкської групи підтримки. Їхні підписи під Заявою „Оглянися в каятті“, є їх приватними підписами, за які не несе відповідальності УККА, ні українська спільнота.

Тепер слово і чин за опозицією, яка грозить двоподілом.

На тому ще не кінець.

В 1978 р. в ч. 10 журналу „Культура“ (Париж) була нотатка з Польщі, там цілий час нуртує думка серед старших і молоді, хто вимордував в катинськім лісі, біля Гнездова, недалеко Смоленська понад 4,000 полонених польських старшин? Польські партійні чинники „вияснили“, що це зробили українські відділи із „Українського Фронту“ маршала С. Тимошенка!

Ось тут якраз треба одностайно стати нам усім, у кого б'ється українське серце, а не з „нашим народом“ і як „советські дисиденти“, бо бачимо, що Москва не спить!

Не балакаймо про двоподіл. Редактор „Лиса Микити“ за червень ц. р. вже сокирою розрубав дерево, яке нібито символізує українську спільноту, а редактор І. Кедрин замість відбувати покуту за гріхи вольні і невольні — грозить розколом...

Справді — панове з опозиції, не робіть приємності Москві!

ЗНОВУ „ВЕЛИКИЙ РОСІЙСЬКИЙ НАРОД“...

З нагоди повторного завоювання Балтицьких незалежних держав 40 років тому, ЦК КПСС, а вслід за ним і ЦК Компартиї УССР та ін. вислали до Талліну „святкові телеграми“...

У телеграмі з окупованого Києва Щербицький та Ко вітають нібито естонський народ із „40-літтям визволення“ в той час, коли десятки тисяч синів і дочок того невеликого чисельництво народу перебувають в Сибіру. Щербицький використав нагоду, щоб виявити своє „вірноподданство“ Москві, пишучи:

„Річниця вашої республіки — це свято не тільки естонського народу. Його відзначає вся країна („вся страна“), вся наша багатонаціональна советська сім'я, на чолі з великим російським народом“.

ЩАДНИЦЯ "ПЕВНІСТЬ" В ЧІКАГО ОСЯГНУЛА 55 МІЛЙОНІВ МАЙНА

25 червня 1980 р. відбулися Загальні Збори української щадничо-позичкової спілки „Певність“ в Чікаго в залі дому СУМ. Збори відкрив голова ради директорів д-р П. Надзікевич, а ними провадив Президент Спілки д-р Юліян Куляс. Протокол відчитав секретар інж. В. Голод. Фінансовий звіт представила пані Любія Левицька-Гіромнімон. За Контрольну Комісію звітував голова д-р Р. Кобилецький. Номінаційну Комісію очолював п. Д. Багрій.

Хоча минулий рік в Америці був дальше позначенений інфляцією, а всі нам'ятають про раптові зрости цін на всі товари, хоч промисловість сповільнювала свою продукцію, зростало безробіття, — Спілка „Певність“ мала дуже добрий доходовий рік. Це ознака, що українці вміють давати собі раду під час процесії та дальше заощаджувати в рідній установі. Завдяки доброму членству, що начисляє 10,700, щадниця „Певність“ здобула нові рекордові осяги і стала дальше найбільшою української фінансовою установою у вільному світі.

Щоб не входити в деталі, подаємо кілька основних цифер із річного звіту, які говорять самі за себе.

Щадниця „Певність“ зросла за минулий фіскальний рік майже на 6 мільйонів доларів, осягнувши понад 55 мільйонів оборотового капіталу. Членам виплачено дивіденду в сумі близько 3 мілн. дол.

„Певність“ видала для громадянства в 1-ім році 171 тисяч дол. Чистий дохід за один рік становив понад півмільйона дол., які приділено до резерви та нерозділеного доходу.

„Певність“ має філію в Палатайн, яа осягнула понад півтора млн. майна. Спілка „Певність“ затруднює 23 сталих та 19 часткових робітників, які одержали 408,409 дол. платень.

„Певність“ має більшу земельну посілість в місті Берінгтоні, вартості 171 тисяч дол., та льоту під будову філії в Ролінг Медовс, біля Палатайу, вартості 92 тисяч дол.

При щадниці „Певність“ урухомлено „Вестерн Сервіс Корпорацію“, яка дає громадянству різного роду обезпечення й позичає гроші на різні потреби.

Щадниця „Певність“ приймає ощадності поштою, тому всі можуть там щадити. „Певність“ служила й дальше служить громаді, дає повну фінансову обслугу та стало є під контролею державних чин-

ників. „Певність“ це запорука безпеки та росту кожного члена нашої громади.

Степан Голяш

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР Д-РА ЯРА СЛАВУТИЧА В НЮ ЙОРКУ

Заходом II-го Від. ООЧСУ в Нью Йорку весною 1980 р у залі Дому Українського Визвольного Фронту відбувся успішний авторський вечір проф. Яра Славутича, який відкрив при виповненні автодорії голова 2-го Від. ООЧСУ п. Богдан Качор привітанням прелегента і присутніх та попросив до президії Автора та д-ра Ол. Соколишин. Голова коротко схарактеризував автора, як українського патріота, учасника Українського Визвольних Змагань Другої світової війни, зокрема в організуванні повстанської групи „Чернігівська Січ“, яка згодом злилася з Українською Повстанською Армією під командою ген. хор. Т. Чупринки. Опісля д-р Ол. Соколишин дав характеристику автора як науковця й професора в Канаді, як дійсного члена НТШ і УВАН та ряду американських установ, автора ряду праць українською, англійською, французькою та еспанською мовами, автора 5 підручників української мови для англомовного читача, редактора збірників Славістичних Зіздів та Конференцій.

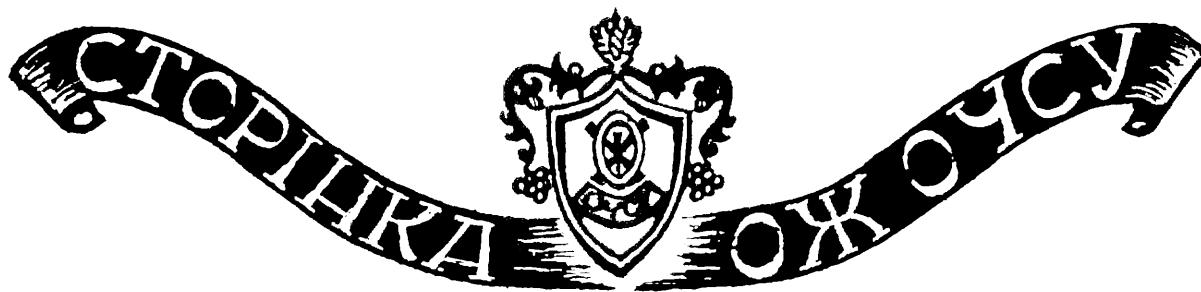
Автор прочитав ряд октав із його нової поеми „Моя Доба“, розділ про „Рейди УПА“ в яких виявив глибокий українсько-соборницько-державницький самостійницький патріотизм та велику любов до України. З глибоким чуттям звучали його патріотичні слова, які присутні прийняли із захопленням та ряснimi оплесками. Автор до них подавав автобіографічні пояснення. Опісля він теж відповідав на питання членам УПА, які прийшли на той вечір, присвячений Гол. Командирів УПА ген. хор. Тарасові Чупринці в його 30-тиріччя трагічної смерті, яку відзначають українці по всьому світі.

Присутні мали змогу набути його „Зібрані твори“, 1938-1978 та музично-вокальний збірник до його творів. Д-р Ол. Соколишин

ПОДЯКА ЩАДНИЦІ „ПЕВНІСТЬ“ У ЧІКАГО

Видавництво, Редакція і Адміністрація пресового органу Головної Управи ООЧСУ „Вісник“, мають приемність щиро подякувати Дирекції Української Щадниці в Чікаго „Певність“, під керівництвом д-ра Юліяна Куляса, та всьому Членству „Певність“, за активну фінансову підтримку наших видань, зокрема „Вісника“ — дарунок 500 дол. на Видавничий Фонд.

Розбудовуючи такі народні установи, як Спілка „Певність“, розбудовуємо самі себе, всю нашу спільноту!

Оксана Керч

ЯКОЇ ШКОЛИ ПОТРІБНО?

Події, що виникли при закупі будинку для молочних організацій та школ українознавства у Філадельфії, насторожили батьків дітей у шкільному віці й повернули їхні думки в бік шкільних програм та існування таких шкіл взагалі. В першу чергу, вони усвідомили, що собою мають уявляти школи українознавства в Америці. Чуємо з боку деяких керівників таких шкіл, що програма Шкільної Ради при УККА не зовсім відповідає сучасному навчанню, що написана вона радше для дітей, які Україну знають, що програма вимагає усучаснення. Дійсно, в читанках, затверджених Шкільною Радою, не все зрозуміле для дітей, народжених в Америці, й може й самим молодим учителям; можливо потрібні деякі зміни в підручниках, а також в самій методиці. Можливо, що слід переглянути й узгіднити з досвідом учителів тематику підручників. Світ не стоїть на місці й загальний поступ вимагає поступу і в методиці українознавчих шкіл. Можливо, що дуже потрібний вишкіл учителів в Америці, бо шкільні конференції та з'їзди — корисні, але вони не замінять того, що в нас називали „кваліфікаційними курсами“.

Одно не підлягає сумніву, що навчання в тих школах мусить мати яскраво національний, патріотичний характер. Бо коли дитина, народжена в Америці, може в своїй американській школі осягнути грунтовне знання з різних ділянок навчання, то в українській школі вона має вчитися лише того, чого в чужій школі нема. А саме: мусить отримати знання української мови, найкращих зразків літератури, найславніших подій нашої історії; має дозвідатись і засвоїти істину, що Україна багата, культурна країна, в якій загальна грамотність була

тоді, коли інші європейські народи були неграмотні; що в Україні високі школи були далеко до виникнення таких шкіл у Зах. Європі; що Україна має земні багатства, що була шпіхлірем Європі так, як зараз Америка, але злою долею потрапила в колоніальну неволю тих сусідів, що посягають нині і на Америку. Словом, мусить набувати в школі українознавства не лише знання, але й гордість зі свого походження. Дитина до того мусить учитись у такій привабливій формі, щоб її суботня школа не здавалась якоюсь карою, а приємністю. В школах українознавства повинно бути обов'язкове навчання хорового співу українських пісень, з концертами та виступами, драматичні гуртки з виставами в кінці року, бо вони, з одного боку, уприємнюють навчання, а з другого, дають можливість вияву талантам.

Коли хтось називає навчання найновішої історії зі славними іменами Тараса Чупринки, Степана Бандери, геройчних вояків УПА — партійництвом, то хай зрозуміє, що робить дитині, яка України не бачила, току кривду, якби хокала від неї всі світлі й піднесені моменти нашої давнішої і новішої історії. Ми певні, що імена сучасних героїв, усіх тих політичних в'язнів, які караються по тюрмах, або погинули з рукі Москви, також повинні бути в проспектах навчання української суботньої школи. (Від Ред.: деякі матеріали про Героїв України і про УПА та ін. є в читанках сл. п. Марії Дейко з Австралії).

Нам відомі усішні школи в Сіракузах, Гартфорді, Нью Йорку, Клівланді, де працюють віддані українському шкільництву жертвенні одиниці. Нам відомо, що знання вичислених нами подій та осіб

збуджує в дітей благородні інстинкти „бути такими, як вони“, бо, дитині, як і дорослій людині, імпонує геройство, завзяття, відвага більше як сухе перемелювання обов'язкових відомостей.

Маємо надію, що вчителі Філадельфійських шкіл знайуть спільну мову в справі успішного навчання дітей на чужині, враховуючи особливі становища дітей, які своєю батьківщиною в більшості вважають привабливу Америку, але рівночасно чують про якусь іншу батьківщину — Україну. Маємо надію, що здоровий інстинкт переможе хвилеві ресантименти та хибні уявлення про недопустимість патріотичного навчання, як якогось „партійництва“.

Українознавча школа на чужині мусить бути особливою. Вона має бути сповнена по-вінця патріотизму, інакше вона недоцільна. Знання української грамоти люксус, на який можуть собі дозволити й чужинці, коли їм потрібна, а для наших дітей треба більшого!

ВІДЗНАЧЕННЯ СВЯТА 30 ЧЕРВНЯ У ВІДДІЛІ ОЖ ОЧСУ

22 червня ц. р. відбулися в філядельфійському відділі ОЖ ОЧСУ церемонії засудження відповідно до культо-св. референтки п. Філії Ганушевської, яка дбайливо опрацювала тему, додаючи багато рефлексій. Ця тема стала в „різноманітності“ приводом до палкої дискусії. Пригадка славетних днів, які деякі приявні членки мали щастя пережити особисто чи то у Львові, чи в інших містах Галичини, свідомість цього, що ми були свідками історичних подій, відновили думки приявних до політичних подій і дали привід для аналізу подій на еміграції.

Після вислухання звіту з діяльності голови відділу п. Люби Сілецької, яка, ставши членом Політичної Ради УККА, ділиться спостереженнями з засідань, — дискусія закінчилася схваленням резолюції УККА в справі суперечливої заяви п. Григоренка та в дальшому заяви найновіших емігрантів з України в справі Катиня. Приявні засудили щонайменше дивну діяльність осіб, підписаніх під катинською заявою, вважаючи, що згадані дисиденти, коли почувавуть себе українцями, повинні включитись в життя організованої української еміграції, а не діяти на власну руку. Коли віртихи їхнім попереднім заявам, вони мали допомагати політичним в'язням, з якими зв'язані кровно, а не вириватися з дивовижними заявами від „советського народу“. Якщо ж вони почувавуть себе не українцями, а советськими людьми, тоді ми з ними не матимемо нічого спільного.

Виринули думки, що треба як і раніше робити заходи для допомоги тим українцям, котрі досі караються по московських тюрмах та тaborах, як це робили раніше. Тривожні вістки про долю Вячеслава Чорновола, Оксани Попович, Юрія Шухевича, Василя Стуса і інших мають

нас мобілізувати до активності. Виришли в порозумінні з Головною Управою почати відповідну акцію.

На сходинах пом'янули однохвімінною мовчанкою Покійну кол. голову відділу і члена гол. Управи сл. п. Ярославу Савчак, а також привітали нову членку, що вступила до нашого відділу, п. Ірену Дигдало, спонтанними оплесками.

Сходини закінчено молитвою в наміренні нашої дорогої Голови, тимчасово нездужої Подруги Уляни Целевич.

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР АЛЛИ КОССОВСЬКОЇ У ДЕТРОЙТІ

Заходами Асоціації Діячів Української Культури та Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України, Відділи у Детройті, відбувся літературний вечір відомої із поетичної і прозової творчості Алли Коссовської-Давиденко. 11 липня 1980 р. зійшлася до Дому Українського Культурного Центру чисельна, як на спекотливу погоду, громада, щоб стрінутися з гостею із Нью Йорку. Ті, що прийшли, це любителі літератури, це ті, що прагнуть зустрічі, обміну думок з творцями культури.

Вечір відкрив містоголова АДУК д-р Микола Клименшин. Програмою вела і слово про автоку сказала письменниця Мирослава Ласовська-Крук. Програма складала тається з двох частин. Перша: артист Микола Кавка прочитав уривок із повісті „Гірський Вовк“, авторка рецитувала кілька віршів, присвячених пам'яті ген. Романа Шухевича і героїчній Українській Повстанській Армії. Такий розподіл Вечора запропонувала сама авторка, тим вона хотіла відмітити тридцяту річницю смерті Командира УПА Романа Шухевича-Тараса Чупринки. На закінчення цієї частини голова ОЖ ОЧСУ, п. Віра Куца, прочитала листа, написаного конгресменом Генрі Гайном із стейту Ілліной, до советської амбасади, А. Добринінові, в якому він і 24 інших американських конгресмені просять звільнити засудженого від юнацьких літ сина ген. Тараси Чупринки Юрія Шухевича і роками ув'язненої Оксани Попович. Лист конгресменів був написаний у висліді старань ОЖ ОЧСУ, зокрема, голови Головної Управи, п. Уляни Целевич-Стецюк. При кінці вечора присутні написали привітального листа п. Уляні Целевич.

В другій частині авторка Алла Коссовська прочитала новелю „Темпус фугіт“ і поезії, друковані у збірках „Бабине літо“, „Паморозь“ та ін. друковані в часописах і журналах, а то і не друковані. Мистецьке читання авторки нагородили присутні щирими оплесками.

Алла Коссовська на письменницький шлях вступила ще в молодості. Почала оповіданнями для дітей, які друкувалися в дитячих журналах. Поезії її — це лірика, в яких осініве природу, надівсе море, яке пристрасно, від дитинства любить, виснівує радості і горя людські, самопосявати і героїзм. Оповідання, декотрі з яких вже раніше були друковані в часописах і журналах, вийшли окремою книжкою під назвою „Ціна душі“. Крім друкованих праць, є ще у письменниці драматичні твори, які чекають свого видання.

М. Лас. Крук

ПАМ'ЯТІ ПОДРУГИ ЯРОСЛАВИ САВЧАК

(Із прощального слова на панаході)

І ще одна львів'янка відйшла від нас у вічність. Кажу, львів'янка, бо за цим словом не лише принадлежність до якогось міста. Бути львів'янкою — це цілій світ, це боротьба за нашу самобутність, це безперервний подвиг відвояовування нашої землі від ворога.

Покійна наша Подруга Ярослава була ученицею однієї з львівських елітарних шкіл, школи УПІ, бо там виховувалися діти тих патріотів, які не хотіли посилати своїх дітей до державних шкіл. Бувши ученицею учительського семінару, Ярослава виховувалась на учительку. Була пластункою. Пласт виробив у неї незалежний і сильний характер. Молоденку Славу Кірик цікавив також спорт. Всі ці чинники впливали на характер молоденкої панночки й ліпили з неї свідому, характерну, схильну до посвята націоналістку, якою вона й була все життя.

В Америці її вимоги до суспільного життя звернули увагу на Об'єднання Жінок ОЧСУ, бо там вона знайшла поле для праці на політичному відтинку. Її не бракувало на ні одній антимосковській демонстрації. Бувши три роки головою Відділу, вона започаткувала надзвичайно доцільну акцію засвічування ялинки біля Дому Молоді, для дітей політв'язнів. Її звіти на річній конференції були зразком того роду праці. Чіткі, докладні, їх слухали з цікавістю інші.

Громадська виробленість, патріотизм та знання обставин ставили її в перші ряди діячок, що вміли погодити різні ідеології та вимоги різних організацій, до яких належала, з її основою лінією, лінією беззастережної, відданої Нації політичної діячки.

К. О.

ЖИДІВСЬКИЙ ЖУРНАЛ „КОНТАКТ“

У Ізраїлі вийшло перше число 80-стор. журналу „Контакт“ трьома мовами: іврітом, українською та московською. Журнал підтримує українсько-жидівську співпрацю в боротьбі зі спільному ворогом — Росією з її комунізмом. Журнал стверджує, що „геройчна вікова боротьба українського народу за незалежне державне існування — це справедлива законна боротьба“.

Видавці, як Ол. Фельдман, Я. Сусленський, Мая Улановська, Ар'є Вудка, Л. Бизцель та ін. будуть змагатись до створення активно діючого, як там сказано, Єврейсько-Українського Товариства співпраці.

В журналі вживается слово „єврей“ на означення жидівського народу, хоча в українській мові „єврей“ — це русизм.

„ПАРТОКРАТИЯ ЧИ РОСІЙСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ?“

У заповненій великий залі ОУВФронту при 136 Друга арену з доповіддю на названу в наголовку тему виступав улітку відомий суспільно-громадський і культурний діяч проф. Симон Вожаківський.

Доповідь відбулася заходами 2-го Відділу ООЧСУ, і голова Відділу п. Богдан Качор відкрив зустріч, привітавши доповідача й громаду, а також гостя з Європи — голову Головної Виховної Ради СУМ і редактора „Крилатих“ міг. Омеляна Коваля, якого запросив до президії.

Проф. Симон Вожаківський перш за все звернув увагу слухачів, що „імперіялістичні цілі досягаються не завжди з допомогою загарбницької армії. Імперія має наукові центри, які опрацьовують методи для просунення загарбницьких ідей, щоб потім оправдувати загарбництво“. Доповідач на десятках прикладів показав, як російська імперія, загарбуючи країну за країною, в тому й Україну, завжди стала знаходити оправдання, мовляв, Росія „визволяла“ як не українців, так білорусів, грузинів чи болгар... „Ніякий окупант не йде визволяті“, — стверджував доповідач, критикуючи сумної слави гасло в „Енциклопедії Українознавства“ ч. 2 про так зв. переємність УНР — УССР. На різних прикладах проф. С. Вожаківський переконливо показав, що намагання ген. Григоренка з його групою відводити боротьбу української політичної еміграції від Росії і скеровувати її лише в річище „людських прав“ чи боротьби проти туманної „партоократії“, за якою знов же таки стоїть імперіялістично-шовіністична Росія, — означає ослаблювати український національний Фронт, а отже й допомогу Нескоріній Україні.

У кінці запрошеній до слова шановний гость із Європи, міг. Омелян Коваль, доповів деякими прикладами головні тези доповідача.

Доповідь проф. Симона Вожаківського „Партоократія чи російський імперіялізм“ настільки цікава й важлива, що її треба було б виголосити в багатьох головних скupченнях українців у Америці й Канаді.

*****
СПРАВЖНЯ СВОБОДА І СПРАВЖНЕ ЩАСТЬЯ
ПРИЙДЕ ЛИШЕ ТОДІ, КОЛИ ВІЗВОЛИТЬСЯ МОЯ
БАТЬКІВЩИНА УКРАЇНА, —

Іван Кандиба, політв'язень Москви

З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ**3 ДІЯЛЬНОСТИ 35-ГО ВІДДІЛУ ООЧСУ В АСТОРІЇ, Н. Й.**

Ми обрали нового голову 35-го Відділу ООЧСУ в Асторії, Степана Боднара, на Загальніх Зборах 29 березня 1980 р., саме тоді, коли Краєва Управа ТУСМ розпочала демонстрації в обороні Юрія Шухевича й протестувала перед советською місією до ОН. Ця подія оживила діяльність і нашого Відділу. Вже 20. 4. Відділ, спільно з СУМА і ОЖ ОЧСУ, влаштував традиційне Свячене, з участю о. пароха Христофора Войтини, ЧСВВ, який поблагословив дари й гарним словом оцінив плекання наших релігійно-національних традицій. II-ї Марія Нестерчук, як господиня, подякувала о. пар. й до святкового слова попросила голову Осер. СУМА ім. рек. Т. Чупришки з Нью Йорку, Корнеля Василика, який із релігійно-патріотичним почуттям з'ясував значення Свяченого, особливо тоді, коли ворог на Рідних Землях все національне ищить, а тут деякі з новоприбулих у їх виступах у пресі часом нашого відвічного ворога навіть беруть в оборону. Декламацією сумівця та відспіванням „Христос Воскрес“ і споживанням смачних страв закінчено ту милу зустріч.

Доповідь проф. Симона Вожаківського

Дня 7 червня в домівці СУМА в Асторії проф. С. Вожаківський при виконаній заїзді виголосив доповідь на тему „ПАТРОКРАТІЯ ЧИ РОСІЙСЬКА ІМПЕРІЯ“. Вечором провадила президія, покликана головою Ст. Боднарем, у складі: д-р Вол. Савчак — голова, П. Бурик — секретар, члени п-ї Марія Нестерчук та Іван Вітюк. Прелегент звернув увагу, що недавній імігрант до ЗСА ген. П. Григоренко в останньому часі поширює ворожу українській самостійницькій концепції ідею, мовляв, український народ не поневолює російський народ, а якась моногонаціональна „партоократія“. Він за московськими неділіміцями повторює їх твердження, фактично обороняючи єдину „неділіміту“ московську державу. Мовляв, слід нам спільно з росіянами боротися за людські права, а національні права, за що боряться ряд українських політично репресованих патріотів, в Україні — його не дуже обходять. Ще інші наші дисиденти радять не чіпати москалів чи російський народ взагалі.

Прелегент звернув увагу на ряд фактів, які спо-

стерігаються в ССР, як змаг за опанування світом, русифікація України й решти поневолених народів, це робота не якось „партоократії“, а конкретна робота великорадянської Росії. В тій роботі їм допомагає московська Православна Церква, яка знищила Українську Католицьку Церкву в Галичині і ще раніше — Українську Автокефальну Православну Церкву на Наддніпрянщині. Московська мова в пресі, виданнях, школах, війську й церквах є великим імперіалістичним засобом підкорення всіх націй в ССР й створення з них так званої советської нації з московською розговірною мовою.

Прелегент звернув також увагу на розбіжності між представниками Гельсінської групи в Києві і тими, що є тут, москаліями й ген. П. Григоренком. Вказав на хиби і шкідливу зasadу преємства УНР-УССР, як то пише за наші гроши „Енцикл. Укр.“, яку, не дай, Боже, коли б повторили і анг. мовою, то був би національний злочин (не згадуючи й про інші поплутані гасла, як СВУ-СУМ). Червоний цар Ленін випрацював ті, ворожі нам, концепції імперіалістичних дій, які й нині продовжує ССР і які до певної міри обороняють наші деякі десиденти. „Хто робив голод в Україні, не москалі?“ — питав доповідач. Навіть заява Григоренка в московському журналі „Континент“ редакторам не подобалася, а оправдування за Катинські морди перед польським народом, то вже нижче критики. Український народ з тим не має нічого спільного. „Свобода“ писала, що заява Григоренка навіть редакторам „Континенту“ не була сприятлива. Колись УККА спонсорував його виступи, але тепер його нап'ятнував.

У дискусії забрали слово ряд присутніх висловлюючись, що слід Орг. Укр. Визв. Фронту більше влаштовувати таких інформативних доповідей. Вказано, що ген. П. Григоренко „ідеї“ про „партоократію“ запозичив у автора А. Авторханова, який в 1973 р. видав твір „Происхождение партоократии“, й ті ідеї безкритично старається пропихати серед українського суспільства у вільному світі. А ми були і будем бастіоном оборони Самостійності України!

На закінчення присутні відспівали Ів. Франка „Не пора, не пора“.

Д-р Ол. Соколишин

З ДІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛУ ООЧСУ У КЛІВЛЕНДІ

Управа 3-го відділу в Клівленді, Огайо, з ініціативи голови Миколи Погліда, заплянувала провести низку доповідей на важливі політичні, історичні та культурні теми силами місцевих та запрошених прелегентів.

Перша така доповідь відбулася в травні в кафе-терії школи св. Йосафата на Пармі, Огайо, на яку зібралося українське громадянство метрополітального Клівленду і зокрема молодь ТУСМ-у. Вечір відкрив голова Відділу ООЧСУ, який представив доповідача, письменника і журналіста Любомира Рихтицького, званого під літературним ім'ям Степана Любомирського, що прибув з Чікаго. Микола Поглід схарактеризував його літературний доробок та вичислив романи, повіті і сценарії Гостя.

У вкладі „Україна у світлі актуальних подій“ доповідач висвітлив сучасну дійсність на тлі історичних подій, говорив про становище в Советському Союзі. Він відзначив, що сили ворога не є такі страшні, як їх малоють росіяни. У комунізм вже ніхто не вірить. Навіть Плющ сказав, що він не марксист. Отже час працює проти імперії. Як говорив далі прелегент, одинокою силою, здібною зорганізувати і повести маси в бій, є український націоналізм.

Коли одна частина громадянства вважає, що не треба провокувати ворога і тим „унікнути“ розправ та жертв, то не можна забувати, що за 60 років ми втратили не в боротьбі, а через голод та терор 25 мільйонів людей! Отже висновок — не можна вичікувати на зміну обставин.

Світова політика зайдла у сліпий кут і зброя буде вирішувати питання, які не можуть розв'язати президенти і уряди. Висновки мусимо робити розумно, не перебільшувати успіхів і неуспіхів.

Доповідь викликала цілий ряд запитань і жвавий обмін думок. Вечір показав, що ініціатива влаштування таких рефератів цілком себе виправдала і їх треба продовжувати.

Н. Н.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 9-ГО ВІДДІЛУ ООЧСУ В КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

26-го квітня ц. р. відбулись 29-ті річні загальні збори 9-го Відділу ООЧСУ в залі Українсько-Американського Горожанського Клубу, де відділ має своє приміщення.

Збори відкрив голова друг Іван Рачинський, привітавши присутніх членів та гостей. Протокол з минулих зборів відчитав секретар В. Матлага. Затверджено порядок зборів та вибрано президію в такому складі: Іван Глуцник — голова та Іван Кушнір — секретар. Голова відділу друг Іван Рачинський проаналізував пророблену працю за останій мінулий рік. Напр., в рамках УККА відсвятковано Свято Державності 22-го січня. Управа і членство брало активну участь в влаштовуванні свята на місці як рівнож організовано брали участь в підписі свята губернатором Н. Дж. в Трентоні з очусівським прaporом, також Шевченківське свято, спільно з сумівською молоддю. Заходом 9-го Відділу ООЧСУ, з громадянством Картерет і околиці відсвятковано 50-ття ОУН, влаштовано святочні акаадемії в пошану сл. пам. Провідника ОУН Степана Бандери, Генерала УПА сл. пам. Романа Шухевича-Чупринки. Відділ брав активну участь, організовано, в усіх маніфестаціях і демонстраціях округи, як також у 50-тті ОУН на Сумівській оселі Елленвіль.

Вислано кілька листів до сенаторів нашого стейту і Президента Америки, зібрано понад 800 підписів в обороні українських політичних в'язнів та зокрема Юрка Шухевича, одинокого сина Генерала Р. Шухевича.

Дальше звітував секретар Василь Матлага, який також обширніше подав про пророблену роботу нашим Відділом, про сходини Управи, про прибутий вибуті письма, про зовнішні зв'язки нашого Відділу з українськими й американськими установами чи організаціями. Відтак дальше звітував фінансовий референт друг Мирон Гайдзік: подав точно приходи і розходи за минулий рік, підкреслюючи, що Відділ вповні розчинений за членські вкладки і журнал „Вісник“. З надвишкою вирівняно коляду на Віз. Фонд, як також збірку на Писанку та пресфонд „Вісника“.

Коротко ще звітували заст. голови Іван Глуцник, орг. реф. Осип Глуцник та Іван Васічко.

Привіти: голова УККА (Відділу Картерет) друг Володимир Янів склав подяку Відділові ООЧСУ за активну співпрацю в нашій громаді, та як директор Української Школи — за моральну підтримку для неї. Відбулася коротка дискусія. Потім вибрано делегата на конвенцію УККА, в особі Івана Рачинського, заст. В. Матлага. По короткій дискусії голова контрольної комісії друг Іван Кушнір за-

пропонував винести вотум довір'я уступаючій Управі.

Нову Управу Відділу вже вп'яте з черги очолив друг Іван Рачинський, заступник Іван Глущик, секретар Василь Матлага, фін. реф. Мирон Гидзік, орг. реф. Осип Глущик, член Управи і прaporonoсець — Іван Васічко, член Управи Володимир Янів, культ. освіт. реф. Богдан Теребецький, жіноча референтка Марія Глущик, господар Микола Кухта.

Контрольна Комісія: голова Іван Кушнір, члени Теодор Дроботій, Яків Турко.

Хочу згадати, що поодинокі члени нашого Відділу брали активну участь в підготовці українського фестивалю в Гарден Стейт, Н. Дж., та в етічному фестивалі нашої місцевості, де Сумівський танцювальний ансамбль під кер. Володимира Юрченка має гарні успіхи.

З подивом треба підкresлити велику жертвенність і гармонійність поодиноких членів у громадській праці, що дала вже дотепер великі осяги. По сходинах при товариській зустрічі ще довго члени говорили про громадські і світові події нашого часу.

Василь Матлага, секретар

ПАСТОР ВІНС, ГУ АР Ю?

Коли з України доходили вістки про боротьбу євангельського пастора Юрія Вінса проти режиму, українська політична еміграція всіляко його підтримувала, включно з писаним листів до членів Конгресу у Вашингтоні, вимагаючи його звільнення з московсько-большевицької в'язниці.

Коли пастор Юрій Вінс прилетів літаком на Захід, українці його вітали, включно з УККА, обдарували.

Але коли в повідомленні прес. служби євангеліків у ЗСА „Іст-Вест Нью Сервіс“ з червня 1980 р. читаємо, що „Російський пастор Джордж Вінс, виселений совєтами до ЗСА минулої весни, буде репрезентувати „Переслідувану Церкву в ССР“ на спеціальній конференції в Торонто — то хочемо запитати пастора Вінса: — Ви українець, чи росіянин?

У тім же обіжнику сказано, що на конференції євангеліків, які не підлягають просоветському Світовому Баптистському Об'єднанню, будуть виступати „молоді християни, які недавно прибули сюди з Росії“ і т. д.

У довгій інформації ні згадки про Україну.

У боротьбі проти московського ворога-окупанта і росіянин добри. Але нам все таки краще знати, хто Ви, Пасторе Вінс: українець чи руський? І кого репрезентуєте? Самого євангелизму замало, бо і євангеліків немає поза національними спільнотами.

СОВЕТЧИКИ ЗАХОПИЛИ ПОНАД 1,000 РЕЛІГІЙНИХ ВИДАНЬ

Агенція „Іст-Вест Нью Сервіс“ повідомила в кінці червня, що в дорозі між Карагандою і Алма Атою вsovетській Азії під час зудару малого пасажирського авта з тягаровим — загинули Фріда Фрайзен, Володимир Фрайзен і А. Петкер. Від зудару з малого авта випали пачки релігійної літератури, яку потерпілі розповсюджували між вірними.

Як стверджують очевидці тієї трагедії,sovетські чинники нашвидку поховали загинулих, конфіскували понад 1000 примірників „Біблії“, 150 копій „Псалмів“, багато примірників видання „Біблії“ для дітей тощо.

Хоча похорон жертв трагедії відбувався під наглядом КГБ, в ньому взяли близько 1.000 людей.

Ця ж протестантська агенція поінформувала, що в багатьох так зв. республіках ССР режим посилив переслідування вірних, особливо християн.

МИТРОПОЛИТ МСТИСЛАВ ВІДВІДАВ ЦЕНТР ВСЕЛЕНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ПАТРІЯРХІЇ

Під час цьогорічного побуту в Європі, Блаженний Митрополит Мстислав відвідав 6 червня Центр Вселенської Православної Патріярхії в Женеві, Швейцарія, і мав там свою чергову зустріч з Генер. Секретарем Передсоборної Комісії Вселенського Православного Собору ВПреосвящ. Митрополитом Дамаскіносом. Серед порушених проблем найбільшу увагу було присвячено майбутньому Вселенському Православному Собору, зокремо ж справі національних православних церков у діаспорі, яка то справа поставлена у порядку нарад того Собору першою.

При цій нагоді Владика Митрополит Мстислав звернув увагу на зростаючу все активність Московської Патріярхії та її сателітів, спрямовану на обмеження засягу впливів Вселенської Царгородської Патріярхії. У зв'язку з цим окрему увагу взернено на контроверсійні виступи Архієпископа Фінляндської Православної Церкви Павла, явно інспіровані Московською Патріярхією, на шо, як виявлено, рішуче зареагувала Вселенська Прав. Патріярхія та її Центр у Женеві. Водночас стверджено потребу постійного контакту і своєчасної взаємної інформації Передсоборної Комісії з національними православними церквами в діаспорі.

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Пилип Грін

ШЕВЧЕНКО ПИСАВ "В УКРАЇНІ", "В УКРАЇНУ"

(Скорочено)

I

У нашій пресі не раз велася дискусія, як вірно писати чи казати „на Україні”, „на Україну”, чи „в Україні”, „в Україну”? Здавалося б, що дискусії на цю тему не повинно бути. Ніхто не пише, чи каже: на Росії, на Польщі, на Німеччині, на Австралії, на Америці і т. п. Нехай хто задумає так написати, чи сказати, називати його некультурним, неукомом, або й ще чимсь. Проте, вживаючи такого некультурного і неграмотного терміну до України — все гаразд... Адже, на думку прихильників цього терміну, України не можна ставити на рівні з вище переліченими державами. Дехто, ось хоч би проф. Петро Одарченко в журналі „Нові Дні“ (березень 1980), з піною на устах накинувся на тих, які вживають правильний прийменник „в“.

Найбільше накинувся він на митрополита Іларіона (проф. І. Огієнка), що він цьому питанню присвятів багато уваги доказуючи, що тільки недержавно думаючі українці вживають термін „на Україні“, „на Україну“.

КОЛЬОРОВА КАРТКА З ПОРТРЕТОМ ГЕН. ТАРАСА ЧУПРИНКИ

Накладом і заходами Українського Інформаційного Бюра в Нью-Йорку вийшла масовим накладом багатокольорова поштова картка з прегарним портретом ген.-хор. Тараса Чупринки-Романа Шухевича, у 30-ліття його героїчної смерті в бою з окупантами. Поштівку було друковано в Бельгії.

На зворотній стороні з лівого боку вгорі по-українському і по-англійському читаємо: „Головний Командир Української Повстанської Армії ген. Тарас Чупринка (Роман Шухевич), загинув у бою з московським окупантам в Україні в 1950 р. біля Львова. Слава Героям!“

Цю першоїкісно виконану картку-поштівку на прославу імені і чину Героя серед своїх і чужих, можна набувати в ціні 50 ц. за один примірник, — у всіх Відділах ООЧСУ.

П. Одарченко, мабуть, не аналізувавши „Кобзаря“ Т. Шевченка, покликається на нього, запевняючи нас, що він (Шевченко) писав „на Україні“, „на Україну“ і вболіває, що „цензура“ українська може зруйнувати його поезію, змінюючи „на“ на прийменник „в“. Дослівно з цього приводу він пише: „Сподіваємося, що рука руїнників не підніметься на „Заповіт“ Тараса Шевченка і що не вистачить у них сміливості „виліпити“ по-своєму слова поезії Шевченка, яка стала національним гімном України:

„Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Сере степу широкого,
На Вкраїні милій“.

Цим він, П. Одарченко, докоряє тим, що „в Канаді (але чомусь не пише „на Канаді“! — П. Г.) в одному з університетських видань підручника української мови у відомому вірші Лесі Українки „Надія“ рядок: „Надія вернутися ще раз на Вкраїну“ змінено на „Надія вернулась ще раз в Україну“. Називає він цю правильну і логічну зміну „спотворенням“ вірша Лесі Українки. (Звичайно, класиків змінювати не можна, — Ред.).

Митрополит Іларіон без зlosti (а він був міністром освіти УНР) доказував, що термін „на Україні“ для державного народу не підходить; такий термін звужує значення України-держави до частини якоїсь іншої держави — такий термін є образливим для українського народу. Такі міркування і докори непересічного українського вченого чомусь стали образою для П. Одарченка, який покликається на акад. С. Євренова, акад. А. Кримського, Олену Курило, Гр. Голосекевича, Б. Антоненка-Давидовича та ін., що і вони, мовляв, вживали терміну „на Україні“, примовчуючи головне: не могли ж вони в союзницькій дійсності виступати проти офіційної московської мовної і національної політики. Пробував це зробити В. Антоненко-Давидович з літерою „г“ (це ж не такий великий злочин, як скажемо, термін „на Україні“ змінити на „в Україні“).

їн") і малошо не попав на старість на Сибір. Мабуть тут, на волі, вони (згадані вище) погодилися б із Митрополитом Іларіоном.

На початку своєї писанини П. Одарченко з великим авторитетом заявив: „Проф. Ю. Шевельов — видатний мовознавець і один із найкращих знавців української літературної мови — у вступній статті до збірника літературно-критичних статей Юрія Шереха „Не для дітей“ (1964) відкинув помилкове й нічим не обґрунтоване твердження митрополита Іларіона про вислів „на Україні“.

Щоб для читачів було ясніше, необхідно повністю подати уривок, в якому проф. Шевельов „відкинув“ твердження митрополита Іларіона: „Примітивні критерії змасовленої політики прикладаються в наш час до найнесподіваніших речей і явищ, і то на Україні й еміграції. Не так давно, приміром, ми довідалися, що сказати „на Україні“ це мало не зрада нації, бо з назвами держав треба вживати тільки прийменника „в“. Так ніби явища мови можна підвести під політичні категорії. При цьому підході наші мовники-державники мали б також заборонити казати „в Галичині“ й вимагати „на Галичині“, бож не можна відривати Галичину від України й робити з неї самостійну державу!“ (Юрій Шерех, „Не для дітей“, стор. 32).

Оце такий мовознавчий доказ Ю. Шевельова, як правильно висловлюватися: „на Україні“ чи „в Україні“. Найбільшим доказом в зацитованому є те, що Ю. Шевельов признався — він не є мовником-державником і йому байдуже, хто якого терміну вживає, але він, натомість, за недержавним терміном.

Прочитавши книжку Ю. Шереха „Не для дітей“, найприємніше вражає те, що сам він майже всюди вживає таки термін „в Україні“. Все це заперечує зацитовану вище реplіку (не мовний доказ) Ю. Шевельова і підтверджує те, що до України, як держави, ми повинні вживати терміну „в Україні“.

II

Покликаючись на Т. Шевченка, П. Одарченко чомусь, а він же і автор статті „Поетична майстерність Тараса Шевченка“ у збірнику „Шевченко“ (Нью Йорк, 1954), не потрудився ще раз прочитати „Кобзаря“ Т. Шевченка і переконатися, що поет майже всюди вживає терміну „в Україні“, коли йшлося про неї як державу.

Його цитата із „Заповіту“ не є доказом, що

Шевченко вживав тільки терміну „на Україні“. При аналізі Шевченкового вислову „на Україні“ можна зауважити, як обережно він вживав цього терміну — „на Україні“ він писав переважно тоді, коли щось можна було положити чи поставити на окресленому місці, але не в цілості країни.

Характерним в творах Шевченка є ще й те, що рівнобіжно з терміном „в Україні“, „на Україні“ він вживав „в Московщині“, „на Московщині“. З цього видно, що Шевченко не тільки до України вживав прийменника „на“, коли окреслював якусь дію на певній частині даної держави, а не цілість її.

Ось кілька прикладів, як користувався цим терміном („в Україні“, „на Україні“) Т. Шевченко (подаю за „Кобзарем“ видання УВАН, Інститут Шевченкознавства, Вінніпег, Канада):

Старий Котляревський отак щебетав...

Недавно, недавно у нас в Україні

(На вічну пам'ять Котляревському,
стор. 87)

В Україну ідти, діти,

В нашу Україну.

(Думи мої, думи мої, стор. 105)

Шо діялось в Україні

Защо погибала...

Утни, батьку! Щоб нехотя

На ввесь світ почули,

Шо діялось в Україні!

(До Основ'яненка, стор. 134)

Сини мої Орли мої!

Летіть в Україну.

(Гайдамаки, стор. 174)

В Польщі на пожарі,

В Україну верталися...

(Гайдамаки, стор. 176)

А од його, помолившись,

Гайда в Україну!

(Гайдамаки, стор. 179)

Тепер летиш в Україну,

Тебе виглядають...

(Н. Маркевичу, стор. 253)

Несли... несли з чужого поля,

І в Україну принесли...

(На вічну пам'ять Котляревському, стор. 87)

(І мертвим і живим і ненародженим...
стор. 148)

Мені однаково, чи буду

Я жить в Україні, чи ні...

(Мені однаково..., стор. 93)

Що не в Україні поховають,
Що не в Україні буду жити.

(В неволі тяжко, стор. 102)

Шукаючи старовини
В моїй Україні убогій...

(Княжна, стор. 125)

Святого Бога вихвалять.
І все то, все то в Україні!

(Сон, стор. 132)

Уже прийшла в Україну...
Жаль їй чогось стало.

(Відьма, стор. 171)

III

Читач зауважив, що в усіх поданих вище прикладах Шевченко вживав у відношенні до України, як держави, всюди прийменника „в“, навіть і в заголовку до „Послання“. Отже, П. Одарченко та і інші його прихильники недержавного терміну „на Україні“ і „на Україну“ перекручують Шевченка, безпідставно покликаються на нього, мовляв, і він вживав такого терміну до України, як держави — неправда. Для ясності наведу приклади, коли Шевченко вживав термін „на Україні“ чи „на Україну“. Знову ж таки, уважний читач зауважить, що в поданих прикладах поет цього терміну не вживає до цілості України — України-держави.

П. Одарченко цілковито зфальшивав поета і нічого не доказав, що його недержавницька термінологія правильна.

Ось приклади Шевченкового терміну „на Україні“, „на Україну“:

Було добре колись жити
На тій Україні...

(Іван Підкова, стор. 135)

Тут Шевченко уважає Україну не як державу, а місце поселення. Порівняй: на підлозі, на столі, на ліжку і т. д. Крім того, здобув прийменником „на“ потрібний наголосений склад у вірші.

І на Україні
Я сирота, мій голубе...

(Н. Марковичу, стор. 253)

В поданих прикладах Шевченко розуміє Україну, як місце, малу частину цілості української землі.

Із-за Дністра пішли цигани
І на Волинь і на Україну.

(Відьма, стор. 171)

І ці останні приклади подібні до наведених ви-

ще — означають або місце, або потрібні для віршованої форми. Ще раз треба підкреслити, що Шевченко всюди, де мова ішла про Україну як державу, вживав прийменника „в“.

Прихильними недержавного терміну „на Україні“ свідомо чи несвідомо зменшують значення України, звужують її до району, області, до частини якоїсь іншої держави. Всі свідомі українці-державники повинні позбутися рабського терміну „на Україні“, „на Україну“ і вживати тільки „в Україні“, „в Україну“, бо нікому навіть і на думку не прийде писати, чи казати: „на Росії“, „на Польщі“, „на Австралії“ і т. п.

Українські редактори не повинні допускати кардинальної помилки на сторінки нашої преси, видавці різних видань повинні робити те саме.

Лис М.

„СІМ КІП ГРЕЧАНОЇ ВОВНИ“

Заступник голови Шкільної Ради УККА д-р Е. Федоренко з ін. членами тієї Ради відвідали „Свободу“, і у висліді того з'явилася в числі 134 довга вістка під наг. „Члени Шкільної Ради інформують про свої пляни та працю“.

З того числа „Свободи“ УНС довідуємося, що Е. Федоренко так поінформував про видавничі справи Шкільної Ради УККА в Нью Йорку:

„Для найменших дітей видано підручник „Перші крохи“ М. Дейко, а для учнів старших клас „Хрестоматію (з) укр. літерату ХХ століття“ є. Федоренка і П. Маляра“. Про ту горевісну „Хрестоматію“ читачам напевно вже відомо. Але як може заступник голови Шкільної Ради приписувати новий підручник для дітей „Перші крохи“ сл. п. проф. Марії Дейко, яка померла 10 літ тому і яка для найменших запишила цінний „Буквар“, а для учнів старших клас ще 5 підручників видання „Рідної Мови“ в Австралії? П. Федоренко не знає, що говорить.

А далі він же поінформував про таке: „В Австралії вийшов Словник українсько-англійський і англійсько-український, що його в основному видала Шкільна Рада“.

Знову неправда. Названий „Словник“ авторства сл. п. проф. Марії Дейко, їїж. Відима і Алли Дейкої вийшов у Австралії у В-ві „Рідна мова“, 2 томи, по 50,000 слів кожний, з передмовою пера Леоніда Полтави, з рекомендацією до широкого вживання від НТШ і Української Центральної Шкільної Ради в Австралії. Той двотомник — справжня цінність, але при чому тут Шкільна Рада при УККА? Вона не мала найменшого відношення до „Словника“ впродовж 10 років під час над ним.

Містоголова Шкільної Ради Е. Федоренко таки нагородив „Сім кіп гречаної вовни“...

МОНОГРАФІЯ „ВОЛОДИМИР ЛАСОВСЬКИЙ“

Д-р Богдан Дзерович

(Замість рецензії)

З ініціативи й за редакцією письменниці Мирослави Ласовської-Крук вийшла в Торонто, в зразковому виданні „Гармоні Прінтінг“, в 1980 р. великого формату монографія під наг. „Володимир Ласовський“, прикрашена оригінальним автопортретом мистця. Книга на 127 стор.

Над книгою, крім редактора видання, трудився сл. п. В. Давиденко, як мовний редактор, д-р Б. Стебельський як автор статті-огляду (двомовного), Хулія Нантій де Томатес — аргентинський мистецький критик, І. Заяць, автор спогаду „У першу річницю смерті“, що сталася в 1975 р. Поміщені статті й спогади і рецензійні відгуки різних авторів з різних років, між іншими і М. Гаврилюка, поета, який студіював малярство спільно з В. Ласовським, Оксани Керч, яка точно визначила вдачу мистця: „Жив і горів“. Після багатьох світлин та кольорових і чорно-білих репродукцій з творів мистця окремий розділ становлять „Статті Володимира Ласовського“. В одній він зазначає, з вірою: „...Наша творчість в майбутньому мусітиме виповнити ту трагічну прогалину в нашій культурі, що її витворює положення поневоленої Батьківщини“. Монографія закінчується розділом „Рецензії Володимира Ласовського“ та списком жертвовавців, які допомогли у її публікації.

Володимир Ласовський — імпресіоніст, що бачимо з його образів і з його писань. Наділений багатою уявою і вулканічною силою енергією, він провів своє життя у праці і в шуканнях, маючи завжди і всюди — вдома, у Франції, в Аргентині, в Америці — за вихідну точку рідну Україну, треба підкреслити — національну Україну. Звідси: „Я щасливий, коли я є сам собою“, — сказав у одному інтерв’ю.

Не в національному, а в мистецькому розумінні він не завжди був „сам собою“. Після школи Новаківського, а потім Леже і паризьких впливів, відкритий усім революційним вітрам у образотворчому мистецтві, В. Ласовський майже всюди витриманий у кольористиці, але не всюди в підході до теми. Вплив Шагала відчутний у композиційній побудові „В сутінках провулку“ (1932 р.), вплив скульптора-модерніста Архіпенка на композиції „Материнство“ (1955 р.); Ласовський-кубіст був ще в 1935 р. — „Крем’янецький мотив“ і в 1957 р. — „Місто і люди“, а вже особливо у „Сотні у вітрині“ з 1957 р. — (Аргентина, коли він створив і жахаючу картину-символ „Після війни“, 1959 р.). Цікаві портрети дружини мистця, поета В. Гаврилюка, „Ганусі“ — і раптом фотографія в портреті В. Ценко з 1971 р. В. Ласовському-мистцеві притаманний еклектизм, стало шукання нових засобів вислову піснелем, але в тих стадіях шуканнях мистець залишив нам близкучий портрет близкучого поета Б. І. Антініча (свого приятеля у Львові) і такий завершений мист. твір, як „Останні два листки“ (1975 р.).

Велика шкода, що згорів передчасно, заливе дійшовши до пенсійного віку, коли міг би повністю віддатися

УНР — „УССР“

(Продовження з ч. 7-8)

У замітці під 3) проф. Маркусь на зміну твердить, що наш еляборат не повний, бо ми не взяли до уваги статтей в ЕУ-2, які мають стосунок до теми, таких як: Громадянство, Дипломатія, Міжнародні договори і т. п. Раз проф. Маркусь нарікає, що наш еляборат задовгий, а другий раз вимагає, щоби ми розглядали справи, котрі мають ще даліше відношення до порушеної проблематики.

В замітці під 4) проф. Маркусь нарікає на загальний тон і наставлення критики. Проф. Маркусь мусить відрізняти еляборат Товариства від моєї статті під наг. „Сім літ боротьби за зміну тези“. В тій статті я виразно зазначив, що наш еляборат ми оперли виключно на відповідних постановах права, на прийнятій в науці їх інтерпретації; на відповідній у тім питанні літературі, на наведених в елябораті законах, розпорядках, декретах, зобов’язуючих резолюціях комуністичної партії, договорах і незаперечних історичних фактах. Але я рівночасно у тій статті підкреслив, що не можу оминути морального аспекту того питання, а саме — шкідливості тези для нашої національної справи. Такі самі застереження мали присутні на доповіді проф. Маркуся в Мюнхені дня 27 липня 1979, і я дуже сумніваюся, чи він переконав дискутантів голосовним твердженням, що погляди в ЕУ-2 можуть бути корисно вжиті у політичних змаганнях за усамостійнення України. Якщо „держава“ УССР була б продовженням УНР, тоді перенесення нею своїх легітимних прав на СССР було б легальнє, і вона правино стала б частиною російсько-большевицької імперії, а не її колонією.

До речі буде тут згадати про найновіші клопотання політичних в’язнів, у тому і членів Гельськінської групи в Києві. Вони звертаються до ООН, щоби зареєструвати Україну, як російську колонію. В тій заявлі вони стверджують, що створена у 1918

не так різноманітній орг. праці для АДУК, СКВУ тощо, як — нарешті б! — своїй головній ділянці.

На жаль, відійшов — незавершеним, але — особливим, цінним, видатним.

Леонід Полтава

році Українська Народня Республіка була перетворена російськими шовіністами в російську колонію. Не підлягає сумнівові, що відмінне становище нашої енциклопедії на еміграції, — є дуже шкідливе для тих, які на рідних землях активно боряться за національні і державні права України.

В замітці під 5) проф. Маркусь твердить, що автори еляборату тільки частково обговорюють порушені питання з погляду міжнародного права, а він сам, який перекинувся з міжнародних і конституційних актів на міжнародне право, — не подав ні одного припису міжнародного права, які оправдували б його твердження про сукцесію (переємність) держав.

У замітці під 6) і 8) він дає лекцію правничої термінології, пропонуючи терміни „легітимний“, „легітимність“, я вважаю, що краще було б „легітимізм“. Йому вже не подобаються слова „переємність“, „тягігість“, які сам уживав і які ми за ним повторили, — зараз він волів би „сукцесія“. Він створив новий термін „правонаступник“ для держави, яка вступає в права іншої держави. Всі ці його термінологічні разважання були б, можливо, добре для термінологічного центру, який існує у Нью Йорку і який радо привітав би його як свого співробітника. — Ми ужили слово „легальний“ для означення „опертий на праві“, і ні один із правни-

ків, які погодилися на еляборат, не заперечував.

Перейняття прав і зобов'язань найкраще ілюструє „Маніфест Тимчасового Робітничого Селянського Уряду України з дня 28 листопада 1918 року“, виданий нібито українським урядом, коли він був поза українською територією — на терені Росії.

Той маніфест звучав так:

„І ми, члени Центрального Виконавчого Комітету Рад України... утворивши Тимчасовий Робітничо-Селянський уряд України... оголошуємо:

1) Гетьман і його Рада Міністрів вважаються поваленими і поставленими поза законом.

2) Всі ставленники гетьмана і німецького командування, всі представники теперішньої місцевої влади підлягають негайному АРЕШТУ, з заміною їх представниками робітників і селян, вірними прихильниками Радянської влади.

3) ВСІ ЗАКОНИ, НАКАЗИ, ДОГОВОРИ, ПОСТАНОВИ І РОЗПОРЯДЖЕННЯ як гетьмана та його агентів, так і Центральної Ради та її агентів ВВАЖАЮТЬСЯ НЕЗАКОННИМИ І НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ ВИКОНАННЮ.

4) Всякий, хто примушує або умовляє виконувати розпорядження гетьмана або Центральної Ради, або їх агентів на місцях, ПІДЛЯГАЄ РОЗСТРІЛУ на МІСЦІ“.

Отак насправді виглядало правонаступництво та перейняття правонаступником прав і зобов'язань попередника... Той маніфест, виданий ще на території Росії (в Курську), був маніфестом кривавого завойовника, який хотів залякати населення перед співпрацею із законним українським урядом. Цей маніфест не був пустою погрозою, — його дійсно виконувано по здобутті українських територій.

Під точкою 10 заміток від а) до й) проф. Маркусь обговорює деякі неточності еляборату. Відносно тих, наведених ним нібито неточностей, постараємося його переконати, що вони на ділі не існують.

Коли мова про неточність під 10 а), то та неточність є по його стороні, бо дійсно ні один з тих трьох урядів не визнавала жадна інша держава. — Третій уряд „Всеукраїнський Військовий Революційний Комітет“ був розв'язаний 19 лютого 1920, і до того часу не визнавала його жадна інша держава. Щойно 12 жовтня 1920 р. Польща визнавала УССР і харківський уряд в договорі про перемир'я і згодом в мирному договорі, заключеному в Ризі 18 березня 1921 року.

ДВТОМОВИЙ „СЛОВНИК“ ПРОФ. МАРІЇ ДЕЙКО

Новий двотомовий „Словник“ має багате українське назовництво в різних ділянках, особливо релігійно-церковний, медичний, військовий, інженерний, природознавчий, молодечих українських патріотичних Організацій у Вільному Світі та ін. „Словник“ складений за Харківським правописом, з користуванням літерою „Г“ та ін. правилами української мови. У 1-му томі на початку подана українська абетка, у 2-му — також і англійська.

В-во „Рідна Мова“ в Австралії, яке раніше видало 6 першоякісних підручників-читанок сл. п. Марії Дейко, прохає надсилати замовлення відразу на два томи, прикладаючи чек або „моні-ордер“, на 35 amer. дол., достава за рахунок Видавництва гарантована. Запитуйте в місцевих крамницях-книгарнях, або ж звертайтеся безпосередньо, українською або англ. мовою, на:

“RIDNA MOVA” — “SLOWNYK”

10 Savaris Court, Donvale, Vic. 3111. Australia.

Двотомовий „УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСКИЙ“ та „АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСКИЙ СЛОВНИК ШИРОКОГО ВЖИТКУ“, що вийшов з друку на початку 1980 року, є значним вкладом в українське мовознавство.

До замітки 10 б). Твердження, що в елябораті цитується неправдивий факт з праці проф. Саліванта, нібито Совнарком Советської Росії визнав уряд Директорії, повністю не згідне з правдою. Видно, що проф. Маркусъ не є докладно обізнаний з працею проф. Саліванта (*R. Sullivant Soviet Politics and Ukraine 1917-1957*).

В тій праці проф. Салівант на сторінці 46 пише так: „В останніх місяцях німецької окупації були ведені таємні переговори з небольшевицькою українською стороною і вкінці був заключений договір, в якому росіяни зобов'язалися підтримувати український небольшевицький соціалістичний уряд під однією умовою, а саме, що цей уряд позволить відкриту діяльність комуністичної партії на терені України“. — Це дало йому підставу звернути увагу на цю аномальню, що: „Отже, російські большевики опинились в аномальній ситуації, визнаючи хоч би неформально два уряди:sovetskyi, створений росіянами і перебуваючий на еміграції в Росії, з обмеженими впливами на Україні, та національний уряд — Директорію, з осідком в Києві, який мав підтримку селян і інших груп“. Він далі подає, що це домовлення було згідне з поглядами Леніна, котрий уважав, що селянське населення України потребує довіного часу, щаб можна було здійснити пролетарську революцію. Це домовлення було зірване в кінці листопада. Яка була причина, без порозуміння і навіть проти волі Леніна та інших російських провідників? У своїй праці він покликався на працю Пайпеса (*Pipes Formation of the Soviet Union pp. 137-138, 140-141*).

До замітки 10 в). Відносно мирових договорів з Німеччиною, Австрією і Польщею, ми, — за працею В. Бабія „Роля Радянської України“, — подали у нашому елябораті, що роля РКП(б) і РНК, — РСФСР була тоді вирішальною як у внутрішніх, так і в зовнішніх справах, і що участь УССР в тих договорах була просто чистою формальністю. Проф. Маркусъ дораджує нам проаналізувати ті договори і „може вони дадуть нам деякі факти про наступництво“. Ми заперечуємо правонаступництво, а тому аналізою тих договорів нехай займається той, хто твердить, що наступництво існує.

В замітці 10 г) проф. Маркусъ нарікає, що ми, покликавшись на А. Фредроса, назвали стан УССР у роках 1920-1923 колоніальним протекторатом. Ми прийняли це означення, бо тодішня форма політичної залежності УССР найкраще відповідала тій наз-

ві. Проф. Маркусъ визнає, що автономія УССР була „різними актами обкраєна“, що це була „якась форма політичної залежності“, але не уміє її визначити.

В замітці 10 г) проф. Маркусъ квестіонує наше твердження, що при зіставленню української конституції з федеральною робить цей закон недійсним або недіючим. Ми у нашім елябораті дали кілька прикладів, де федеральна конституція в тій самій матерії має відмінну постанову від української, а тому, що згідно зі статтею 19 федеральній конституції, постанови федеральній конституції зобов'язують в Україні, а не навпаки, — відносна постанова української конституції є недіюча, або не має практичного застосування.

В замітні 10 д) проф. Маркусъ визнає, що наша аналіза зверхніх актів ССР супроти УССР в елябораті є в ґрунті речі правильна. Але, як і завжди, він старається твердити, що приписи відносно громадянства у 1920 році мали ще „якісь“ специфічні республіканські елементи. Це порожня фраза. Якщо ті приписи, згідно з його думкою, мали „якісь“ специфічні республіканські „елементи“, то він повинен ті елементи подати, а не нам дораджувати їх шукати.

Щодо замітки 10 е), то наш внесок зі зіставлення приписів 14 і 18-го всесоюзної конституції був і є зовсім правильний. Вимога проф. Маркуся більше витонченої аналізи є знову однією з його фраз і то тоді, коли він сам жадної аналізи не робить.

У замітці під 10 е) проф. Маркусъ жалується, що ми покликалися на слова Леніна, що „советська конституція є пустая бумажка“ без подання джерела. Я тут подаю джерело, а саме „Продовжене записок 30 декабря 1922 г.“, стор. 357. — за Джоном Газардом, котрий є для нас авторитетом. Ми повторили його твердження, що при повному застосуванні федеральній конституції — із української конституції практично не залишиться нічого. На доказ того ми навели кілька вповні перевонюючих прикладів, а тому яких більше „њюансів“ (його слово) ще потрібно?

(Докінчення буде)

*****
**НЕ ЗАБУВАЙМО ПРО ПЕРЕДПЛАТУ
 І ПРЕСФОНД „ВІСНИКА“!**

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!

УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ „ПЕВНІСТЬ“

Security Savings and Loan Assn.

936 N. Western Ave., Chicago, Ill. 60622
312-772-4500

ФІЛІЯ:

2166 Plum Grove Road, Rolling Meadows, Ill. 60008
312-991-9393

- В „Певності“ Ви одержуєте найвищі відсотки на всіх родах ощадностей, нараховуванні щоденно від дня вкладу до дня вибору й виплачувані квартально.
  - В „Певності“ Ви одержуєте відсотки від відсотків.
  - В „Певності“ Ваші ощадності обезпечені Федерально Агенцією до суми 100 тисяч доларів.
  - В „Певності“ Ви можете відкрити пенсійні конта, т. зв. IRA і Keogh, чекові конта та користати з першого депозиту пенсійних чеків.
  - В „Певності“ є до Вашої диспозиції різного рода щадничі Сертифікати.
  - В „Певності“ є вогнетривалі скриньки для перевозування цінних речей.
- ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ В УКРАЇНСЬКІЙ ЩАДНИЦІ „ПЕВНІСТЬ“ —
НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ФІНАНСОВІЙ УСТАНОВІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!**

**ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.**

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.
СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 7% дивіденди
Безплатне забезпечення ощадностей

Безплатне життєве забезпечення

до 2,000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION
301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“БУДУЧНІСТЬ”

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗА-
ЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГДНІМ КРЕДИТОМ.
НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА,
ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІІ,
ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
(КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНИ
ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧ-
КОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5½ %
ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT
4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
Tel.: 843-5411

ГОВОРІТЬ ПАНЬКО НЕЗАБУДЬКО

ПЕРЕКОТИПОЛЕ

(Фейлетон)

Кожний з нас знає це бур'янище, що восени, посохши, збивається з клубки і вітер котить ним, носить по полях з місця на місце. Ось лежало воно там, тепер вітер його прикотив сюди, а за хвилину понесе його, покотить кудись далі, доки не занесе, не зачепить десь за кущі, чи огорожу або не закотить десь у глибоку балку. Це бур'янище в нашому народі називається „Перекотиполем.“

Між двоногими створиннями на нашій грішній планеті, яких ми называемо людьми, водиться також спеціальний вид — перекотиполе. Найбільше його помітно серед політичного світу. Це типи, які з різних мотивів не можуть ніде загріти місця, кочують, катяться, носяться з місця на місце, куди загонить їх, закотить химерний вітер політичної коньюнктури. Між цим людським перекотиполем в типи, які міняють свої світогляди як рукавиці, є такі, що не мають ніяких світоглядів, але зате вросли добре в носи і мають дар занюхувати, де можна б порядно підживитись. Це такі люди, як ті китайці під час російської революції, яких засадою було: „Твоя платіт, моя стріляєт“. А в їх такі слабодухі, що хиляться завжди туди, куди вітер від...

У нашій діаспорі в таке перекотиполе, що ми його знаємо під назвою „косачовське“. Воно було в унірівській загороді, звідти вирвав його коньюнктурний вітер, покрутів трохи і заніс на гетьманський город. Довго той бур'ян там місця не загрів, бо химерний вітер перекотив його на націоналістичне поле. І там він ніде не зачепився, бо вітер згодом покрутів, поніс аж... у комуністичну „прогресистську“ кошару. Саме оте перекотиполе страх як рветься до колгоспно-радгоспної Есерії, але зачепилося за американську капіталістично-акульну розгороду так сильно, що ніякий вітер не годен його звідси вирвати! Отак воно собі й живе, капіталістичний хліб жує, капіталістів і націоналістів лає, а большевиків по самі нікуди вихвалиє.

Інше наше перекотиполе відоме під назвою „стіранковське“. Було воно в бандерівців, звідти вітер поніс його, покотив до Угавери, а не зачепившись там, поніс його вітер аж до соціалістів. І там це перекотиполе не загріло ще добре місця, як капосний вітер покотив ним до мельниківців. Чи довго воно там загріє місце? — покаже майбутнє.

Обидва ці види людського перекотиполя вросли на українському черноземі, але навівно не мали ніколи своїх твердих світоглядів. На своїх кочовниках шляхах вони керувались виключно своїми дебелими носами, що знаменно пронюхували, звідки краще пахне коритцем і мамоною.

*****
„ВАША ДОПОМОГА В НАШІЙ БОРОТЬБІ —
НЕОЦІНИМА!“

Із листа з окупованої України

ГІДНО ВШАНУВАЛИ ТАРАСА ЧУПРИНКУ НА ОСЕЛІ СУМ

Елленвіл, Н. Й. — Понад 4,000 учасників, у тому числі ветерани УПА й ін. воєнних українських формaciй, а також кілька сотень сумівців узяли участь у вшануванні пом'ягі Героя України Головного Командира УПА Тараса Чупринки-Романа Шухевича в 30-ліття його смерті в бою проти московського загарбника.

Після Богослужень у неділю 6. 7. відбулося покладення вінків біля Пам'ятника Героям, промова інж. Голяша, виступ чудової оркестри „Батурин“ під диригуванням майстра Василя Кардаша та ін.

Комітетом свята провадив старшина УПА Л. Футала.

ГОЛОВОЮ СУБ ВИБРАНО ІНЖ. ІЛЛЮ ДМИТРІВА

35-ті з черги Загальні Збори Союзу Українців у Великій Британії, СУБ, відбулися влітку 1980 р. Головою СУБ-у обрано видатного суспільно-громадського діяча, редактора поважного журналу-місячника „Визвольний Шлях“ у Лондоні інж. Іллю Дмитріва.

СУБ об'єднує понад 5,000 членів, має власну розбудовану Осіль, Дім у Лондоні, Видавництво, Книгарню та ін. Це найміцніша Організація українців у Європі.

ВИРІЗНЕННЯ Д-РА ЮЛІЯНА КУЛЯСА

Повідомлено з Вашингтону, що уродженець України, вихованець батьків, Церкви і СУМ, директора успішної щадничої спілки „Певність“ у Чікаго д-ра Юліяна Куляса іменовано було на члена Державної Комісії у справах „Голокосту“.

Таким чином, нарешті в тій Комісії будуть мати голос і українці.

ЗААРЕШТОВАНО ЕСТОНСЬКОГО ДІЧА

У колах Кістон коледжу в Англії одержано вістку про арешт КГБ молодого, 26-річного естонського студента і музики, віруючого-баптиста Герберта Мурд-а. Йому підішти справу „порушення“ советського законодавства про релігію.

Мурда викинули з університету в Талліні, заборонили студіювати і працювати, переслідували в пресі. Він, однак, далі збирал гуртки молоді, часом до 100 осіб, співав їм побожні псальми та провідував віру в Бога, хоча сам став віруючим тільки в 1974 році, прочитавши передану до Естонії відповідну літературу.

Його заарештували в Тарту.

*****
— ЧИ ВИ СКЛАЛИ ВАШУ ПОЖЕРТВУ
НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ?